

Møte onsdag den 15. oktober 2008 kl. 10

President: Thorbjørn Jagland

Dagsorden (nr. 5):

1. Spørretime
 - muntlig spørretime
 - ordinær spørretime

Presidenten: Fra representantene Laila Dåvøy, Eirin Faldet, Peter Skovholt Gitmark, Asmund Kristoffersen, Alf Ivar Samuelsen og Åse M. Schmidt foreligger søknader om permisjon i tiden fra og med 20. oktober til og med 14. november, – alle for å delta i De forente nasjoners 63. ordinære generalforsamling, andre del, i New York.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet.

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:
 - For Vest-Agder fylke: Anne Berit Andersen og Kjell Ivar Larsen
 - For Hedmark fylke: Tone Merete Sønsterud
 - For Hordaland fylke: Knut Arild Hareide
 - For Møre og Romsdal fylke: Svein Gjelseth
 - For Nordland fylke: Jon Øyvind Odland
3. Kjell Ivar Larsen og Jon Øyvind Odland innvelges i Lagtinget for den tid de møter for henholdsvis representantene Åse M. Schmidt og Alf Ivar Samuelsen.

Presidenten: Representanten Martin Engeset vil framsette et representantforslag.

Martin Engeset (H) [10:02:21]: På vegne av stortingsrepresentantene André Oktay Dahl, Gunnar Gundersen, Jan Tore Sanner og meg selv har jeg gleden av å fremsette forslag om å styrke mindretallsrettigheter i kommunale og fylkeskommunale kontrollutvalg.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:02:23]

Spørretime

- muntlig spørretime
- ordinær spørretime

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende statsråder vil møte til muntlig spørretime:

- statsråd Tora Aasland
- statsråd Lars Peder Brekk
- statsråd Dag Terje Andersen

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes om å reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Kenneth Svendsen.

Kenneth Svendsen (FrP) [10:03:35]: Mitt spørsmål går til statsråd Dag Terje Andersen.

I mine tolv år på Stortinget har jeg aldri blitt kontaktet så mye om en sak som når det gjelder forholdene rundt Nav. Det som skulle bli en suksesshistorie, med én dør inn til saksbehandleren, og én saksbehandler som skulle hjelpe brukeren, er blitt en låst dør eller i beste fall en inngang til mange andre dører og til mange andre saksbehandlere.

I Bergens Tidende den 10. oktober står det:

«NAV knekker brukere. Ole Terland mener NAV-systemet i mange tilfeller bidrar til å knekke folk i stedet for å hjelpe dem. – Jeg har møtt mange fortvilte mennesker, sier legen. (...) Jeg har sett så mange eksempler på at mennesker i en utsatt livssituasjon føler seg overkjørt og tråkket på når de møter byråkratiet i NAV-apparatet.»

Jeg kan fortsette med avisoppslag etter avisoppslag, mail etter mail, brev etter brev fra fortvilte pårørende og personer som trenger hjelp. Og meldingene kommer fra hele landet. Problemet er at denne situasjonen har eskalert og blitt verre og verre, år etter år.

I Aftenposten i dag står det:

«Uføre uten oppfølging. (...) Syv av ti uten plan i fjor. (...) Men Riksrevisjonen slår fast at det mangler oppfølgingsplaner i 72 prosent av de kontrollerte sakene i fjor.»

I lederen i dagens Aftenposten står det videre:

«Det verste eksemplet sett fra brukernes synspunkt er likevel at Arbeids- og velferdsetaten ikke gjennomfører lovpålagt oppfølging av brukere som mottar helseytelser. Flere Nav-kontor har bevisst nedprioritert oppfølgingen av disse brukerne.»

Arbeids- og inkluderingsdepartementet har ikke redegjort for grunnen til dette.

For meg virker det som om Nav-reformen er helt uten styring og nærmer seg kollaps. Mener statsråden at han har kontroll med utviklingen? Og har han tenkt å gjøre noe før dette rammer enda flere?

Statsråd Dag Terje Andersen [10:05:41]: Svaret på spørsmålet om statsråden har tenkt å gjøre noe, er ja.

Jeg har hørt mange historier i tillegg til det Kenneth Svendsen nå refererer til, og det som har stått i avisene: eksempler på for lang saksbehandlingstid i Nav-systemet, og at det er vanskelig å få kontakt på telefonen. Det har jeg tenkt å gjøre noe med.

Det er utfordrende å gjennomføre en reform som berører 14 000 statlig ansatte og 3 000–4 000 kommunalt ansatte. Og som representanten Svendsen vet, er vi nå midt inne i gjennomføringen av reformen. Det er fremdeles 160 kommuner som skal etablere Nav-kontor til neste år. I en situasjon der mange skal begynne å arbeide med nye saksområder, kreves det mye opplæring. Det kreves mye bedre IKT-systemer enn det man har hatt hittil. Det

er noe av hovedutfordringen. Det er en stor prosess som skal gjennomføres.

I den situasjonen er det mange som i dag får et for dårlig tilbud. Noe av kjernen her, for å klare å håndtere situasjonen, er nettopp saker som ikke er ferdigbehandlet, som også representanten Svendsen er opptatt av – med rette. Det er nettopp de ubehandlede sakene som fører til veldig mange henvendelser, og som gjør at folk må ringe for å spørre etter saken sin og kanskje ikke får tak i saksbehandleren sin. Det er et altfor dårlig system for brukeren. Nettopp derfor gjør vi noe med det. Det er bakgrunnen for at vi nå har omorganisert ansvaret for Nav-kontorene, som jo er de som møter brukeren. Vi flytter ansvaret for å ha bedre styring med systemet. Det er grunnen til at vi har satt i gang forskningsprosjektet gjennom Forskningsrådet, for å følge hele Nav-reformen. Men det er også begrunnelsen fra mitt departement som bevilget 40 mill. kr før ferien, og det ligger et forslag i Stortinget om å bevilge 60 mill. kr til, nettopp for å få ned restansene. Dette er også mye av løsningen når det gjelder de andre problemstillingene.

Så: Ja, vi gjør noe med det.

Kenneth Svendsen (FrP) [10:07:46]: Jeg takker for svaret, og jeg er glad for at det tas tak i dette. Men dette har pågått i flere år, og det har blitt verre og verre. Det er Arbeiderpartiet som hele tiden har hatt statsråden på dette feltet. Det er pøst inn penger til dette, og det er pøst inn flere folk. Men det ser ikke ut til å bli bedre, det blir faktisk verre.

Jeg registrerte at i NRK radio den 3. september sa Nav-direktør Tor Saglie bl.a. at han erkjente problemene rundt Nav, og ikke minst uttalte direktøren ved den anledningen at man kunne ønske et enklere og mindre detaljert regelverk.

Et av problemene jeg møter når jeg blir kontaktet, er at de som er brukere, ikke forstår regelverket. Når de tar kontakt med Nav-kontorene, forstår mange av saksbehandlerne heller ikke regelverket. Da er mitt spørsmål: Er det ikke på tide å forenkle regelverket? Jeg har ikke sett noen proposisjoner i Stortinget som går på forenkling av dette. Ønsker man å ta tak i det, slik at brukerne og de som skal behandle sakene, forstår regelverket?

Statsråd Dag Terje Andersen [10:08:54]: Regelverket blir nå forenklet. Fra 1. mai neste år kommer vi til å slå sammen flere av inntektsgrunnlagene i Nav-systemet. Det vil gjøre regelverket mye enklere. Det betyr at attføring, rehabilitering og tidsbegrenset uføretrygd – som er tre forskjellige ordninger i dag – blir slått sammen til én ordning som kommer til å hete arbeidsavklaringspenger. Det er oppfølging av den enigheten som har vært om Nav-reformen i Stortinget.

Det er for øvrig svar på et av de rettmessige, kritiske punktene fra Riksrevisjonen om oppføring av nettopp tidsbegrenset uføretrygd. Jeg skjønner at representanten sier at det har blitt verre og verre, for restansetallene har økt. Men jeg kan heldigvis fortelle at i løpet av august – på grunn av de grepene Nav har tatt, og de pengene vi har bevilget – var det to fylker som endelig klarte å behandle

flere saker enn de som kom inn, og i september opplevde vi for første gang på lenge en nedgang i restansene i Nav. Så det virker å ta grep, men mange flere grep må tas.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Robert Eriksson.

Robert Eriksson (FrP) [10:10:15]: Under trontaledebatten fikk parlamentarisk leder i SV en replikk i forbindelse med Nav-reformen, og han svarte at det er et balansepunkt hvorvidt den skal bli en suksess eller ikke.

Hovedspøreren tok opp flere viktige sammenhenger, og vi har alle fått mange henvendelser knyttet til Nav-reformen. Det er en realitet at siden Nav-reformen ble satt i gang, har Arbeids- og velferdsetaten fått 784 nye årsverk. I tillegg økte man i statsbudsjettet for 2007 med 100 årsverk, nettopp for å møte utfordringene med å få ned saksbehandlingstiden. Det viser seg i dag at saksbehandlingene har bedre tid til hver bruker nå enn før omorganiseringen til Nav. Likevel ser man at ventetiden går drastisk opp. Hva vil statsråden konkret gjøre i stedet for hele tiden å skyldte på omstillingsprosessen? Hvilke regelverk vil bli forenklet i framtiden, slik at Nav-ansatte kan skjønne hva som foregår?

Statsråd Dag Terje Andersen [10:11:24]: Det er mulig at representanten ikke fikk med seg mitt første svar. Det jeg sa, var: Hva gjør vi med restansen? Jeg er enig med representanten i at det er kjernes spørsmålet her.

Jeg fortalte hva vi så langt har gjort, og jeg fortalte hvor mye penger vi har bevilget nettopp for at vi skal kunne la folk få jobbe overtid og for å få ekstra folk for å bli kvitt restanser. Og som jeg sa: For første gang nå i september – etter veldig lang tid – har restansene gått ned. Å få bedre tid til brukeren er kjernen i dette. Hele Nav-reformen går på at brukerne skal få mye bedre oppfølging, noe for så vidt Riksrevisjonen peker på har vært for dårlig. Det er dette vi vil med Nav-reformen.

Men jeg må minne om at Nav-reformen er inne i det året vi skal komme opp i 260–270 Nav-kontorer. Til neste år skal vi etablere 160, så det er altså mye igjen av reformen – og den reformen skal ha brukeren i fokus. I tillegg til de tiltak jeg har rukket å nevne så langt, kommer jeg til å ha månedlige møter med Nav, nettopp for å gå gjennom oppfølgingen av de målsettingene vi har.

Presidenten: Martin Engeset – til oppfølgingsspørsmål.

Martin Engeset (H) [10:12:46]: Når den nye velferdsetaten, Nav, fikk navnet Nav, var det et bilde på at denne etaten skulle være selve navet i velferdssamfunnet. At Nav fungerer, er kritisk viktig for hundretusener av mennesker. Og jeg kan bekrefte det bildet som representanten Kenneth Svendsen tegnet i forhold til alle de enkelthenvendelser vi får fra fortvilte mennesker som ikke blir møtt med respekt, som ikke får det tilbud de har krav på, og som havner bakerst i køen.

Det pussige er i grunnen at uansett hvilke problemer

Regjeringen blir konfrontert med, skylder man på at Nav-reformen er under gjennomføring. Samtidig bruker Regjeringen dette som begrunnelse når man skal bortforklare ting som ikke fungerer. Når skal Regjeringen slutte å skyve Nav foran seg og begynne å ta ansvar for utviklingen selv? Det er ille at man bare ser på dette som et pengespørsmål, ikke som et ledelses- og styringspørsmål.

Statsråd Dag Terje Andersen [10:13:58]: Om jeg må få lov til å si det, kan det virke som om denne replikken var skrevet før jeg gav mitt svar.

Jeg har nå faktisk stått her og nevnt punkt for punkt hvilke grep vi tar for å få kontroll på en situasjon i Nav som vi er enige om ikke er god nok. Men det er altså ikke en ansvarsfraskrivelse å si at Nav-reformen er under gjennomføring. Det er altså 160 Nav-kontorer som skal etableres neste år – for å analysere situasjonen kan vi si at vi har utfordringer foran oss.

Og så er spørsmålet: Hva gjør vi med det? Det er riktig at det i den proposisjonen som ble lagt fram av den forrige regjeringen – som det var brei enighet om i Stortinget – ble anslått omstillingskostnader og omstillingsutfordringer. Men i proposisjonen – altså framlagt av den forrige regjeringen – understreket man at det var usikkert hvor mye IKT-kostnadene og omstillingskostnadene ville beløpe seg til. Den regjeringen sa at tallene er usikre, og derfor får vi nå nye tall hvor vi faktisk ser hvor mye det koster å gjennomføre en god Nav-reform som tar hensyn til brukeren.

Presidenten: Åse Gunhild Woie Duesund – til oppfølgingspørsmål.

Åse Gunhild Woie Duesund (KrF) [10:15:11]: Nav ble opprettet for å gi folk et bedre og enklere tilbud, men nå kommer det bekymringsmeldinger om at Nav er ute av kontroll. Mennesker opplever at de ikke blir trodd, og at problemene deres ikke blir tatt på alvor. Syke, trygdede og ledige har store problemer bare med å få fatt i en saksbehandler.

Kristelig Folkeparti ønsker av vi skal lykkes med reformen, men vi tror ikke at alt løses bare med penger. Vi mener at det trengs organisatoriske grep for å sikre at den enkelte blir møtt med respekt, kunnskap og god service. I forrige uke bad Kristelig Folkeparti om en grundig redegjørelse i Stortinget, noe vi regner med vil skje snart, og noe som dagens debatt viser at vi tydelig har behov for. Hvilke endringer vil statsråden gjøre for at folk kan få den behandling som de har krav på?

Statsråd Dag Terje Andersen [10:16:11]: La meg først få si at det også i det gamle folketrygdsystemet, i den gamle arbeidsmarkedsetaten, eller for den saks skyld på sosialkontorene, som blir en del av det lokale Nav-kontoret framover, hendte at folk ikke syntes de fikk det svaret de ønsket seg. Det er ikke et resultat av Nav-reformen. Men det er klart at Nav-reformen utfordrer kapasiteten i forhold til at vi har fått forsinkelser på saksbehandling. Noe av hovedgrepet er å få bedre tid, for å gi folk bedre

tjenester. Et eksempel, i tillegg til de vi alt har nevnt, er at Nav-kontorene nå ser at i de fylkene der de organiserer en ordentlig, felles telefontjeneste med profesjonelle folk som på en måte har kommunikasjon og kunnskap som fag, fungerer det bedre enn i de fylkene der en ikke gjør det. For det er også stor fylkesforskjell her.

Heldigvis er det slik – og jeg har bekreftet at jeg også har fått mange henvendelser fra misfornøyde brukere – at jeg nå får mange eksempler på fornøyde brukere der Nav-kontorene har kommet i gang og har begynt å bruke kvalifiseringstiltak, f.eks., som hjelper folk som har gått på sosialkontorene, som nå endelig kommer i aktivitet.

Presidenten: André N. Skjelstad – til oppfølgingspørsmål.

André N. Skjelstad (V) [10:17:24]: Det har vært vist til flere avisoppslag så langt i debatten, og en kan jo si at Nav ikke har fungert i gode tider. Og hvordan blir det når de skal fungere i dårlige tider? Det er da det virkelig vil bli prøvd om Nav fungerer. Herved er statsråden advart. Statsråden har ansvaret. Kan statsråden forsikre meg om at Nav skal fungere også i dårlige tider?

Statsråd Dag Terje Andersen [10:17:57]: Det er jo et godt poeng at vi nå har gjennomført deler av Nav-reformen i rolige tider, særlig i forhold til situasjonen på arbeidsmarkedet – jeg går ut fra at det er det representanten viser til når han sier «gode tider». Nettopp derfor er det viktig å få Nav-systemet på plass, også for å kunne møte konjunktursvingninger framover.

Jeg vil få lov til å minne om i den sammenhengen at denne regjeringen har sørget for å opprettholde et høyt nivå på arbeidsmarkedstiltak, så aktiviteten har vært stor i Nav. Vi har hatt et tiltaksnivå som har vært høyere enn det som har vært vanlig med så lave ledighetstall som vi har hatt i de siste årene, og vi viderefører det høye tiltaksnivået. Men det er helt riktig som representanten påpeker, at det er viktig å ha Nav-systemet oppe å gå når en får mer å gjøre, hvis det blir økende ledighet. Det er også mange årsaker til at Nav-systemet må opp å gå, og vi har altså igangsatt en rekke tiltak for å få til det, bl.a. i forhold til de punktene som Riksrevisjonen påpeker. Vi kommer til å fortsette med tett oppfølging på det.

Presidenten: Vi går over til neste hovedspørsmål.

Jan Tore Sanner (H) [10:19:11]: Arbeidsministeren kan bli stående.

Det er mange store oppgaver som venter på arbeidsministeren, han er en av dem som ikke har grunn til å frykte arbeidsledighet, i hvert fall ikke før kommende valg. Jeg håper at han viser større handlekraft og mer lederegenskaper når det gjelder håndteringen av den varslede økningen av arbeidsledigheten, enn det vi ser når det gjelder Nav.

Det kommer nå inn masse rapporter fra små og mellomstore bedrifter i hele landet om at man går til permittering av ansatte, og at noen også blir sagt opp. Det skaper selvfølgelig utrygghet i mange lokalsamfunn, særlig i Dis-

trikts-Norge. Det har ikke manglet på advarsler mot Regjeringens industri- og næringsfiendtlige politikk. De har kommet fra Høyre, de har kommet fra de andre borgelige partiene, de har kommet fra næringslivet, og de har kommet fra langt inn i Arbeiderpartiets egne rekker og fra LO. Dette har systematisk blitt avvist med at pytt sann, næringslivet, bedriftene og arbeidsplassene kan tåle litt høyere skatter, for det går jo så det suser i norsk næringsliv. Det gjør det ikke lenger. Finanskrisen er selvsagt ikke Regjeringens ansvar, men man må bære et ansvar for at man ikke har investert for fremtiden, ikke investert tilstrekkelig i infrastruktur, kunnskap og gode rammebetingelser for næringslivet.

Nå har vi fått nye prognoser fra SSB. De viser kraftig nedgang i bedriftenes investeringer, de viser negativ utvikling i eksporten, de viser en nesten halvering av veksten i Fastlands-Norge, og de viser en kraftig vekst i arbeidsledigheten de kommende to år.

Regjeringen har sagt at budsjettet er godt tilpasset situasjonen i økonomien. Det kan det ikke være, fordi budsjettet er bygd på helt andre prognoser for utviklingen i norsk økonomi. Mitt spørsmål til arbeidsministeren vil være: Hvilke anbefalinger vil han som arbeidsminister gi Regjeringen i forhold til endring av politikken når man nå ser at arbeidsledigheten begynner å gå opp?

Statsråd Dag Terje Andersen [10:21:22]: Her var det mange rare premisser som det kunne være fristende å ta tak i, men jeg skal forholde meg til spørsmålet. Min anbefaling til Regjeringen for øvrig vil være ikke å lytte til Jan Tore Sanners råd om nå – istedenfor å øke aktiviteten, som er riktig – å gi skattelette, som er feil.

Det er altså slik at vi håndterer den internasjonale krisen som påvirker Norge, på flere plan. Punkt én er at det var en krise i bankene i forhold til å få lånt penger av andre banker. Da er det slik at Norges Bank allerede har satt inn en rekke tiltak, men det mest synlige eksemplet var kanskje det som skjedde på søndag, da finansministeren og statsministeren presenterte en pakke for å bidra til likviditet til bankene. Det er den dagsaktuelle situasjonen, som er viktig. Jeg må få lov til å minne om at NHO i den sammenhengen har sagt at dette var et riktig tiltak til riktig tid, altså det stikk motsatte av det representanten Sanner gir inntrykk av.

Så har vi jobbet med et budsjett og politikk for øvrig som legger til rette for en rentenedgang. Det er nemlig viktig for at folk skal tørre å investere, for at de skal klare lånene sine, og for å få aktiviteten opp.

I tillegg har vi det virkemidlet som peker framover mot en situasjon med mindre etterspørsel, nettopp statsbudsjettet. NHOs direktør sier det samme der, at det er en handlekraftig regjering. Han satt i samme fjernsynsstudio som meg i går og sa det. Da satt jeg og tenkte på Sanner, og jeg tenkte som så: Hvordan i all verden kan han si det han sier, når næringslivet sier det stikk motsatte? For hva gjør vi der? Jo, vi sier at når snekkerne får lite å gjøre med å bygge garasje for Sanner eller meg fordi vi skal holde igjen litt, er det riktig at de snekkerne, rørleggerne og elektrikerne får anledning til å pusse opp skolene iste-

den, at vi øker aktiviteten. Det er det budsjettet handler om.

Jan Tore Sanner (H) [10:23:28]: Enten hørte ikke arbeidsministeren på hva jeg sa, eller så har han ikke satt seg inn i de utfordringene han som statsråd står overfor. Jeg snakket ikke om finanskrisen. Jeg snakket om den nedgangskonjunkturen som kommer i kjølvannet av finanskrisen. Det er den som SSB-rapportene er veldig tydelige på.

Jeg er ikke uenig i at det nå er viktig å bygge veier, og at det er viktig å øke aktiviteten innenfor bygg og anlegg. Det har Høyres fulle støtte. Vi mener at man bør bygge mer vei.

Men problemet er at når de små og mellomstore bedriftene i hele landet vårt møter en nedgangskonjunktur, er Regjeringens svar å øke skattene for de bedriftene. Det er en medisin som går i stikk motsatt retning av hva sosialdemokrater i andre land gjør.

Mitt spørsmål er: Er det slik at statsråden bestrider de prognosene som SSB har lagt frem, som viser at vi får nesten en halvering av veksten i økonomien, at vi får en nedgang i eksporten, og at vi får en økende arbeidsledighet?

Statsråd Dag Terje Andersen [10:24:36]: Det kommer nå nye prognoser nesten hver dag på bakgrunn av de raske endringene i markedet. Mitt første svar var på Sanners første spørsmål: Hva vil jeg råde mine kollegaer i Regjeringen til? Det var det jeg svarte på.

Jeg har ansvaret for arbeidsmarkedet i dette landet, hvordan det fungerer. Da er det å håndtere den internasjonale finanskrisens betydning for Norge faktisk viktig. Derfor vil jeg si det. Derfor vil jeg også holde fram aktivitetsetterspørselen i budsjettet – vi skal sørge for at arbeidsmarkedstiltak og den typen ting er på plass. Men det viktigste grepet nå er å stimulere økonomien slik at folk beholder jobben sin, og så skal vi sørge for at det er virkemidler der for dem som eventuelt mister jobben og må bytte jobb.

Men det er viktig nå ikke å krisemaksimere. Det er viktig å ha en klar strategi med det vi gjør. Da håndterer vi finanskrisen først, så legger vi fram budsjettet, som kan bidra til rentenedgang, og så øker vi aktiviteten i det langsiktige budsjettet. Det er det aller, aller viktigste for å sørge for at sysselsettingen ikke går ned.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Torbjørn Hansen.

Torbjørn Hansen (H) [10:25:55]: Så sent som den 24. august i høst kunne vi i VG lese næringspolitisk talskvinne Gunvor Eldegards innlegg om hvordan det går så det suser i norsk næringsliv, kombinert med forsøk på å knytte dette opp mot Regjeringens såkalte aktive næringspolitikk.

I den grad det er trender i næringslivet som suser, er det økningen i arbeidsledigheten. I Bergens Tidende i går kunne vi lese professor Kjell G. Salvanes fra Handelshøy-

skolen, som mente at SSB bommer med sine estimat. Han mener at ledigheten kommer til å stige opp mot 6–7 pst. innen 2010. Dette er åpenbart ny kunnskap for en regjering som har helt andre framtidsutsikter i sitt statsbudsjett.

Ser ikke statsråden at det i en slik situasjon kreves handling, at det kreves endring? Ser ikke statsråden at det er meningsløst å øke skattene for egenkapitalen i bedriftene når bedriftene skal skape arbeidsplasser, og at en heller burde sette ned skattene for å skape økt vekst i næringslivet?

Statsråd Dag Terje Andersen [10:26:50]: Det statsbudsjettet som er lagt fram, baserer seg på faglige analyser av forventet sysselsettingsutvikling og etterspørselsutvikling på det tidspunktet det gikk i trykken. Så har finansministeren i finanstaten og statsministeren i forbindelse med trontaledebatten understreket at på grunn av den internasjonale uroen, som kan føre til mindre etterspørsel også for eksportindustrien, trenger vi å håndtere den situasjonen spesielt.

Men det er ikke slik at det er noen dramatiske skatte-skjerpelser for næringslivet. Jeg synes det er ganske fantasiløst av representanten Hansen å si det, når vi nå har en helt spesiell internasjonal situasjon for bankene. Det påvirker de internasjonale markedene, og det påvirker hvor mye vi bør bruke budsjettet til å spørre etter veier, jernbane, skolebygg, studenthybler og ikke minst investeringer i bygg i Bergen, nettopp for å få opp aktiviteten. Men da opplever vi altså at representanten Hansen kommer med klippe-klippe-skatt.

Presidenten: Ulf Leirstein – til oppfølgingsspørsmål.

Ulf Leirstein (FrP) [10:28:05]: Jeg registrerer at Regjeringens representanter på inn- og utpust nå gjennom lengre tid, siden statsbudsjettet ble framlagt, sier at dette statsbudsjettet treffer meget godt i den situasjonen vi er i. Vel, jeg tviler sterkt på at sentralbanksjefen i dag har innkalt til å framskynde et rentemøte nettopp på grunn av det statsbudsjettet som ble framlagt. Det er vel helt andre årsaker til det rentemøtet.

Når det gjelder det området som statsråden har ansvaret for, registrerer jeg at prognosene i statsbudsjettet og premisene for statsbudsjettet er en relativt svak oppgang i ledigheten. Mens det som meldes inn fra næringslivet, fra bransjeorganisasjonene, fra SSB og andre, viser en betydelig høyere økning i arbeidsledigheten neste år enn det Regjeringen har regnet med i sitt statsbudsjett.

Kan statsråden fortsatt stå inne for de anslagene som er i statsbudsjettet? Dette er viktige premisser for hele statsbudsjettet slik det er lagt opp, og som Stortinget nå skal behandle. Kan statsråden fortsatt stå inne for den lave oppgangen i arbeidsledigheten som ligger inne i prognosene til statsbudsjettet som Regjeringen har lagt fram?

Statsråd Dag Terje Andersen [10:29:11]: Jeg står inne for at det var de beste faglige vurderingene som det var mulig å legge til grunn på det tidspunktet statsbudsjettet ble ferdigstilt. Så har finansministeren, statsministeren, jeg og andre understreket at den utviklingen som har vært

i verdensøkonomien etterpå, ikke bare de siste uker, men faktisk også de siste dager, har gjort den usikkerheten som vi understreket i statsbudsjettet, enda større. Det betyr at prognosene for vekst kan bli endret, og at prognosene for sysselsetting kan bli endret.

Nettopp derfor gjør vi nå daglig grep for å møte den situasjonen ved å rydde opp i forhold til finansmarkedene, ved å legge grunnlag for et lavere rentenivå og ved å legge til rette for en næringspolitikk som er aktiv, slik at konkurranseutsatt næringsliv faktisk har mulighet til å møte de større utfordringene på det internasjonale markedet.

Presidenten: Ingebrigt S. Sørfonn – til oppfølgingsspørsmål.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [10:30:13]: Viss presidenten tillèt det, vil eg stilla oppfølgingsspørsmålet til landbruksministeren.

I går skreiv Bergens Tidende: «Heim til mor i krisetider». Dei viste til at det var ein samanheng mellom flyttemønster og økonomisk vekst, og at bygdene kan verta vinnarar i finanskrisa. Det har i lang tid vore investerings-tørke i norsk landbruk. Samtidig vert det spådd ein dramatisk nedgang i arbeidsplassane i bygg og anlegg. Dette er ei moglegheit for norsk landbruk. Det kan verta ein vinn-vinn-situasjon med opptur for norsk landbruk og med dempa nedtur for bygg og anlegg.

Så mitt spørsmål vert: Vil landbruksministeren gripa denne moglegheita for å betra finansieringsmoglegheitene for landbruket gjennom f.eks. tilgang på risikokapital, betre avskrivingsordningar osv.? Og viss landbruksministeren vil gripa denne moglegheita, korleis vil han konkret gå til verks? For no er det moglegheiter. Eg håpar at svaret er positivt.

Statsråd Lars Peder Brekk [10:31:16]: Det er vel også slik at en må understreke i den sammenhengen at en ikke ønsker seg en situasjon i bygg og anlegg der en får de problemene som nå prognoseres. Men det er riktig som representanten nå understreker, at endring i vekst og endring i økonomisk utvikling kan påvirke mulighetene til utvikling i distriktene. Vi ser at i høye vekstperioder øker fraflyttingen fra distriktene.

Når det gjelder investeringsvirkemidlene i landbruket, er de avtalt gjennom jordbruksavtalen. En har et visst nivå der. Partene i jordbruksavtalen har hatt prioritet på inntektsutvikling, og derfor har det ikke vært noen økning i investeringsmidlene i det siste året. Vi er nødt til å komme tilbake til dette i forbindelse med jordbruksavtalen.

Når det gjelder avskrivningsvirkemidler og slikt, er det tatt inn endringer i statsbudsjettet som jeg tror vil virke positivt.

Presidenten: Lars Sponheim – til oppfølgingsspørsmål.

Lars Sponheim (V) [10:32:25]: Jeg vil gjerne ha tilbake arbeidsministeren. For meg er det slik at jeg ikke kla-

rer å glede meg over dårligere tider for folk fordi om det gir gode tider for kuene.

Det skjedde noe interessant i denne spørretimen. Nå kunne også arbeidsministeren si, sågar fra Stortingets talerstol, at man med de arbeidsledighetstall som står i budsjettet, og som skal være lagt inn på det tidspunkt da budsjettet ble laget, sannsynligvis undervurderer situasjonen. I og for seg er noe av det samme sagt også av statsministeren og av mange andre, at det nok går mot dårligere tider. Det er slik at Regjeringen har budsjettert med en arbeidsledighet i gjennomsnitt for neste år på 2 ¾ pst. Den vil i år være i gjennomsnitt på 2 ½ pst. Det er nok en forsiktig justering mot hva vi kan se nå.

Finanskomiteen skal inn i ulike høringer denne uken, og dette er helt avgjørende premisser. Hvor raskt, og når, kan Stortinget forvente en orientering om nye antakelser om eller tro på at tallene kan være annerledes?

Statsråd Dag Terje Andersen [10:33:37]: For det første må jeg få lov til å si at jeg synes at representanten Sponheim har opptrådt konstruktivt i den situasjonen vi er i, i forhold til veldig viktige elementer i denne utfordrende situasjonen som handler om psykologi, som handler om ikke å gjøre situasjonen verre enn den er, og som på en måte handler om å lete etter tiltak, ikke etter utspill. Jeg roser gjerne det.

I den sammenheng er det slik at jeg nok ikke har sagt at jeg nå er sikker på at anslagene er undervurdert, men jeg har understreket det samme som finansministeren og statsministeren har gjort, at usikkerheten faktisk er enda større nå enn den var den dagen vi la fram statsbudsjettet, og særlig i forhold til den dagen statsbudsjettet ble ferdigstilt.

Når nye anslag og prognoser, som bl.a. bygges på vekstanslag, legges fram, er det mest riktig å si det som det er, at de baserer seg på Finansdepartementets analyser, som summerer fra SSB og andre faglige miljøer, og det vil være opp til finansministeren å legge fram de nye anslagene i den grad finanskomiteen ber om det i løpet av sin prosess med høringer. Men det er viktig å ta inn over seg nettopp den ustabiliteten og den uforutsigbarheten som nå kanskje er det viktigste å håndtere.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Åse Gunhild Woie Duesund (KrF) [10:35:01]: Jeg vil gjerne fortsette dialogen med arbeids- og inkluderingsministeren om utviklingen i arbeidsmarkedet.

Vi ønsker alle at det skal være høy sysselsetting og lav arbeidsledighet. De fleste av oss er også enige om at vi bør ha et særlig fokus på utsatte grupper i arbeidsmarkedet. Tiltakene som staten har direkte ansvar for, bør være særlig rettet mot dem som har høyest risiko for å havne utenfor det ordinære arbeidsmarkedet. Det utrolig gode arbeidsmarkedet som vi har hatt i det siste, har også fått positiv virkning for i hvert fall noen av de gruppene som normalt har vanskelig for å komme i jobb. Jeg tenker f.eks. på ikke-vestlige innvandrere, der ledigheten har gått ned samtidig som den registrerte ledigheten har gått ned.

Regjeringen har nå lagt til grunn et anslag for ledigheten som flere ekspertmiljøer mener er altfor optimistisk. Vi får håpe at Regjeringen har rett, men jeg og Kristelig Folkeparti frykter at en mulig stigende ledighet vil gå hardest ut over grupper som vi er bekymret for, slik som f.eks. mennesker som trenger særlig tilrettelegging på arbeidsplassen, mennesker som sliter med fysiske og psykiske funksjonsnedsettelse.

Er det fare for at disse utsatte gruppene kan få økende utfordringer i et svakere arbeidsmarked? Og vil det da bli behov for å styrke arbeidsmarkedsinnsatsen for disse gruppene utover det som nå er planlagt til neste år? Har statsråden en beredskap og en strategi klar for disse gruppene dersom anslagene til Regjeringen blir feil og det ikke går slik som Regjeringen hadde tenkt?

Statsråd Dag Terje Andersen [10:36:59]: La meg først få lov til å understreke én ting som jeg håper det er enighet om, og det er at anslagene som ligger til grunn i statsbudsjettet, baserer seg på den beste faglige analysen som det var mulig å gjøre på det tidspunktet analysen ble gjort. Det er ikke slik at vi sitter og diskuterer politisk hvor mye vi skal legge oss på når det gjelder vekstanslag neste år. Det er en faglig vurdering.

Så har virkeligheten i verden forandret seg. Da er det viktig å forholde seg til at den forandrer seg, og ikke antyde at Regjeringen på en måte har bommet med anslag på det tidspunkt anslagene ble lagt. Det er faktisk de samme fagfolk vi baserer våre analyser på, bare for å understreke det.

Så til de svakeste på arbeidsmarkedet. Ja, det er grunn til å ha fokus der representanten Woie Duesund har sitt fokus. Det er klart at noe av grunnen til at vi har lyktes på de områdene som representanten nå nevnte, er nettopp at det har vært stor etterspørsel etter arbeidskraft i markedet. Og ja, da må vi ha en spesiell beredskap for å sørge for at de svakeste ikke blir støtt ut av arbeidslivet, og at flere får muligheten til å komme inn i arbeidslivet. Da er det viktig å huske på at utgangspunktet pr. nå – som Finn Bergesen i NHO gjorde oppmerksom på i går – faktisk er stor etterspørsel etter arbeidskraft. Det har altså vært underskudd på arbeidskraft. Det er det som er startpunktet. Når økonomien kjøler seg ned, må man sette inn virkemidler i forhold til det, og det gjør vi gjennom årets budsjett. La meg nevne ett tiltak: tidsbegrenset lønnstilskudd, som jeg vet har blitt brukt av folk som tidligere har hatt rusutfordringer. Det kan også brukes av folk som av helt andre årsaker kan være delvis i arbeid og delvis på uføretrygd. Den type virkemidler trapper vi nå opp, fordi vi holder på med Nav-reformen, som jeg har vært inne på tidligere, og nå gjør om virkemiddelbruken. Den kommer til å passe bedre framover. Men det viktigste på det punktet er at de ordningene stort sett finansieres over arbeidsmarkedstiltak, og jeg håper det er enighet i Stortinget om at skulle situasjonen forandre seg mye, er det mulig å diskutere nivået på arbeidsmarkedstiltak på nytt.

Åse Gunhild Woie Duesund (KrF) [10:39:05]: Jeg takker for svaret.

Jeg har lyst til å utfordre statsråden til å bli enda mer konkret når det gjelder tiltak for å hjelpe funksjonshemmede til å kvalifisere seg for, finne og kunne stå i et ordinært arbeid. Ifølge Statistisk sentralbyrås undersøkelser har andelen av personer med funksjonsnedsettelse i jobb vært bemerkelsesverdig stabilt, ca. 45 pst., og stort sett upåvirket av de gode konjunktorene, selv om markedet har ropt etter arbeidskraft. Det virker som om statsråden satser på status quo til neste år. De ulike tiltakene er holdt på et absolutt minimum og virker ikke mye offensive.

Er ikke statsråden urolig for at nettopp denne gruppen på nytt skal bli tapere, og hva vil han gjøre for å hindre det?

Statsråd Dag Terje Andersen [10:40:01]: Først må jeg få si at påstanden om at tiltak er holdt på et absolutt minimum, er helt urimelig. I forhold til ledigheten, har vi aldri ligget på et så høyt tiltaksnivå som vi gjør nå. Jeg er opptatt av at vi også skal ha et høyt tiltaksnivå framover, og om nødvendig høyere hvis situasjonen skulle tilsi det. Det var derfor jeg nevnte det med den innholdsdelen av Nav-reformen som vi nå gjennomfører. At vi slår sammen virkemidler, gjør at også de funksjonshemmede får tilgang på flere virkemidler enn det de hadde før, fordi vi ikke deler folk så mye inn i grupper.

Men jeg vil få lov til å peke på en annen ting som er viktig for det temaet som representanten er opptatt av, og det gjelder avtalen om inkluderende arbeidsliv, for der var det tre hovedmålsettinger. Den ene var å få ned sykefraværet. Det har gått noe ned. Den andre var å få økt avgangsalderen, slik at folk står lenger i jobb. Der er det faktisk gode resultater. Den tredje målsettingen var å bidra til at flere uføre kom mer inn i arbeidslivet. Det er det punktet det er dårligst resultater på. Nettopp derfor blir det punktet veldig viktig i oppfølging av IA-avtalen, som vi nå er i gang med.

Presidenten: Det blir oppfølgings spørsmål – først Solveig Kopperstad Bratseth.

Solveig Kopperstad Bratseth (KrF) [10:41:21]: Kvalifiseringsprogrammet er et viktig virkemiddel for å få langtids sosialhjelpsmottakere over fra passivitet til aktivitet og arbeid. Kristelig Folkeparti håper at den opptrappingen det er lagt opp til neste år, faktisk blir gjennomført, og ikke minst at programmet til den enkelte fylles med innhold som øker sjansene deres for å komme over på varig arbeid i ordinært arbeidsmarked.

Tror statsråden at en svakere utvikling i arbeidsmarkedet i de nærmeste årene kan få konsekvenser for gjennomføringen av reformen? Jeg tenker da spesielt på utfordringen med å formidle personer fra fullført program over i ordinært arbeid.

Statsråd Dag Terje Andersen [10:42:06]: Jeg er helt enig med representanten i at kvalifiseringsprogrammet er noe av det som virkelig er Nav-reformen, for det betyr at en skal begynne å jobbe på en helt ny måte, ha brukerne i fokus og sørge for å tilpasse tiltakene til de brukerne som

skal ha tiltakene. De kan altså variere fra bruker til bruker. På de Nav-kontorene hvor det nå begynner å gå bra – for det finnes det også eksempler på – er det altså sånn at nettopp kvalifiseringsprogrammet er det som utløser hele ideen bak Nav, som det har vært bred politisk enighet om: én dør, brukeren i sentrum.

Ved utgangen av september er det mer enn 1 800 personer på kvalifiseringsprogram. Det er 1 800 flere enn det var ved årets begynnelse. Erfaringene fra de kontorene som nå får på plass kvalifiseringsprogrammene – det er jo bare de etablerte Nav-kontorene – er nettopp det representanten etterspør, et større fokus på brukeren. Og ja, jeg tror det blir enda viktigere framover når en ser resultatet av kvalifiseringsprogrammet, å ha tilstrekkelig med tiltaksplasser til også å kunne få disse personene inn i kvalifiseringsprogrammet.

Presidenten: Kari Kjønås Kjos – til oppfølgings spørsmål.

Kari Kjønås Kjos (FrP) [10:43:24]: NRK-nyhetene i dag kunne fortelle at hver tiende elev føler seg mobbet av læreren sin. Vi er kjent med at elever mobber hverandre, men at så mange elever føler seg mobbet av læreren, synes jeg er ganske alvorlig.

Antall unge uføre øker kraftig, og har gjort det i flere år. Vi ligger veldig høyt i forhold til de fleste andre europeiske land. Over halvparten av disse er uføretrygdet på grunn av alvorlige psykiske lidelser. Opptrappingsplanen for psykisk helse går mot en slutt, og vi vet at når arbeidsledigheten øker, øker også antall uføretrygdede. Hvilke tiltak tenker statsråden å sette inn når det gjelder unge som sliter med psykiske lidelser, for å gi dem en mulighet på arbeidsmarkedet istedenfor å gå på uføretrygd?

Statsråd Dag Terje Andersen [10:44:22]: En del av svaret på det er den nye samordningen av tiltak som nå kommer, som skal gjøre det enklere å sette brukeren i fokus og sørge for at en får tilpasset tilbud også for personer der psykiske lidelser er utgangspunktet for problemer på arbeidsmarkedet.

Så må jeg få si at jeg er veldig glad for at det kommer et innlegg fra Fremskrittspartiet med det fokuset, for nettopp hensynet til forholdene i arbeidslivet er mye av drivkraften til denne regjeringen, noe vi ofte opplever at Fremskrittspartiet faktisk er uenig i. Når vi setter inn tiltak mot sosial dumping, når vi setter inn tiltak og fjerner et forslag som lå her, om å gjøre det enklere å ansette folk midlertidig, og når vi styrker arbeidsmiljøloven, gjør vi det nettopp med utgangspunkt i representanten Kjønås Kjos' spørsmål: Vi skal ha et trygt arbeidsliv som en både kan leve av og kan leve med. Hovedfokuset må være på at arbeidslivet ikke utstøter folk, ikke skaper psykiske problemer. Tilbudet skal være der for dem som likevel trenger det.

Presidenten: Bent Høie – til oppfølgings spørsmål.

Bent Høie (H) [10:45:37]: Som Dagsavisen slo fast ved regjeringsskiftet, kom regjeringen Stoltenberg til dek-

ket bord. Arbeidsledigheten sank kraftig, og den økonomiske veksten var god. Nå snur utviklingen, og en står overfor tøffere tider. Da er det slik at en ikke trenger å være spåmann for å vite at de menneskene som er mest utsatt i arbeidsmarkedet, er de med de dårligste basiskunnskapene, med lavest utdanning og med lese- og skrivevansker.

I gode tider er det fornuftig å bruke de økte ressursene på å forberede seg på dårlige tider. Det har ikke Regjeringen gjort. Den har ikke brukt solskinnsdagene til å tette hullene i taket. For eksempel har ikke regjeringspartiene vært villige til å støtte Høyres forslag om en betydelig satsing på lese- og skriveopplæring for voksne i arbeidslivet. Hvorfor har ikke Regjeringen satset på å forberede denne gruppen på dårligere tider i arbeidsmarkedet?

Statsråd Dag Terje Andersen [10:46:44]: Det er utrolig å høre beskrivelsen av hva denne regjeringen har prioritert. Det er faktisk slik at å satse på kompetanse for de svakeste på arbeidsmarkedet nettopp har vært noe av det denne regjeringen har løftet opp.

La meg f.eks. nevne norskopplæringen for innvandrerbefolkningen. Styrket norskopplæring både i mottak og i de kommunene der de blir bosatt, er et godt eksempel som handler nettopp om språk, som representanten Høie nå var opptatt av. Vi har brukt denne perioden til nettopp å forberede at det kommer dårligere tider etter gode. Det vet vi fra før. Derfor ruster vi opp den offentlige sektoren. Det er veldig bra at vi i Norge har en offentlig sektor, som Høyre mener er for stor, men som er omtrent halvparten av nasjonalbudsjettet, og altså ikke utsatt for de samme utfordringene som konkurranseutsatt sektor er. Så har vi sørget for at konkurranseutsatt sektor skal fungere, og vi har også sørget for tiltak på opplæringsiden for dem som trenger både norskopplæring og annen opplæring.

Presidenten: Da går vi til neste hovedspørsmål.

Odd Einar Dørum (V) [10:47:58]: Jeg har et spørsmål til forskningsministeren.

Det er slik at uansett tidene i samfunnet, er det ingenting som er viktigere for et robust og livskraftig samfunn enn at vi satser på forskning. Denne regjeringen har hatt store ambisjoner, nedskrevet i Soria Moria-erklæringen, men i praktisk politikk er det blitt slik at de som driver med forskning, knapt har kommet seg over sjokket over at Regjeringen ikke har gjort det den skulle gjøre for å bringe oss tilbake til utgangspunktet, før hvileskjæret. Alle som har fulgt med, vet at dette har etterlatt dype sår hos dem som jobber med forskning.

Etter at det har skjedd, begynner Regjeringen på det avgjørende området for å kunne forske, nemlig på rekrutteringen av forskere, slik at man har mange nok godt kvalifiserte mennesker. Den sittende statsråd utsatte først Regjeringens bebudede melding om forskerrekuttering, deretter, kort tid etterpå, ble den avlyst, og så fikk vi høre at det var i statsbudsjettet vi skulle få vite hvordan det hele skulle bli.

I statsbudsjettet kan vi lese at nå skal vi få 166 sti-

pendiater i årene som kommer. Det er under halvparten av det tallet som lå i den forskningsmeldingen som ble enstemmig vedtatt i Stortinget i 2005, og det er uendelig mye lenger under det tallet som Regjeringen selv bad om i den utredningen som kom fra NIFU STEP, hvor man sa at man trengte 520 hvert år fram til 2016 for å klare forskningsmålet.

Det er veldig vanskelig å oppfatte dette på noen annen måte enn at statsråden må sitte trengt i Regjeringen når det gjelder reell prioritering av forskning, men hun gjør selvfølgelig sitt beste for å komme ut av det på en god måte. Resultatet av dette er at på nok et område skaper Regjeringen usikkerhet om den har vilje og styrke til å satse på forskningen. Mitt spørsmål blir: Når skal forskningsministeren og Regjeringen vise at man prioriterer forskning, slik som alle som driver med det, ønsker, gjennom å legge til rette for tilstrekkelig styrke og tilstrekkelig antall mennesker som skal rekrutteres til forskning? Når skal vi få det svaret?

Statsråd Tora Aasland [10:50:08]: Dette er en sak som er under kontinuerlig arbeid. Jeg må si at det statsbudsjettforslaget som er lagt fram nå, gir et betydelig løft for forskningen. Én ting er stipendiatstillinger, hvor representanten Dørum ikke nevner at det totale tallet er over 200 – for vi legger også til rette for post doc.-stillinger. Han nevner heller ikke at vi har klart å øke satsen pr. stipendiatstilling betydelig i forhold til situasjonen i dag, noe som jeg er helt sikker på vil være en sak som blir godt mottatt i institusjonene.

Så er det slik at evnen til å forske og evnen til å satse på forskning handler om flere ting enn antall stipendiater. Jeg har varslet at vi i statsbudsjettet får en start på tenkningen om rekruttering av stipendiater. Det har jeg lagt fram. Jeg har også varslet at vi får en oppfølging av både tenkning omkring stipendiater og omkring utstyr, som er en meget viktig del av oppfølgingen av forskningsambisjonene, og også en styrking av Forskningsfondet, med en del nye grep. Alt dette ligger som forslag i statsbudsjettet nå. Jeg tror jeg tør si at dette forslaget er det mest betydelige løft som har vært tatt på mange år.

Odd Einar Dørum (V) [10:51:27]: Jeg konstaterer at statsråden ikke svarte på det spørsmålet jeg stilte. Mitt spørsmål var: Når skal vi få klare signaler om rekruttering? Jeg er klar over at tallet er 200, men jeg holder meg til stipendiatene. Venstre har i sine budsjetter alltid hatt med post doc.-stillinger og andre stillinger. Statsråden må gjerne studere Venstres budsjett. Da kan man se hvordan man, innenfor ansvarlige budsjetttrammer, både kan sette av penger til utstyr, sette av penger til stipendiater, ikke tulle med basisbevilgningen, sørge for penger til næringsrettet forskning, rette opp SkatteFUNN osv.

Det som gjør statsråden svar mer bemerkelsesverdig, er at statsrådens svar kommer samtidig med at det internt i SV føres en debatt hvor sentrale debattaktører mener at vi bruker for mye penger på forskning i Norge. Det går an å forstå det hvis man faktisk er på en retrett, bort fra det å skulle prioritere forskningen. Mine spørsmål til statsråden

er: Kan statsråden bekrefte at den debatten som foregår i SV, ikke skal tas alvorlig, slik at vi skal tro at man fortsatt holder seg til målene i forskningen? Og vil statsråden bekrefte at forskning er førsteprioritet for Regjeringen?

Statsråd Tora Aasland [10:52:33]: Jeg har merket meg at Odd Einar Dørum tydeligvis har reagert på at det foregår interne debatter i SV. Jeg regner med at det skjer både i Venstre og i andre partier også, men det som er helt sikkert, er at det er stor forskjell på at det utveksles meninger internt i et parti, og på det partiet står for utad. Jeg kan bekrefte her og nå at jeg som forskningsminister, og som representant for partiet SV, satser på forskning. Det må til mer forskning, og ikke mindre. Jeg vil bare bekrefte det, og det er lagt til rette for det i statsbudsjettet – ikke bare gjennom bevilgning på Kunnskapsdepartementets budsjett, men også gjennom bevilgning på andre departementers budsjett, inklusiv opprettholdelse av SkatteFUNN-ordningen og Nærings-Phd-ordningen, som er viktige stimulanter for at næringslivet også skal være med på forskningen.

Jeg gleder meg til å møte representanten Dørum i debatt om dette når vi diskuterer budsjettet. Jeg har selvfølgelig også satt meg inn i både Venstres og de andre partienes budsjetter og vet godt hva jeg har å forholde meg til. Jeg er ikke redd for å møte de utfordringene som ligger der, med de forslagene som ligger i Regjeringens forslag til forskningsbudsjett.

Presidenten: Det blir oppfølgings spørsmål – først Lars Sponheim.

Lars Sponheim (V) [10:53:51]: Jeg tror statsråden har rett i at det nok av og til kan være forvirrende debatter i de fleste partier. Derfor er det viktig at lederne er tydelige og faste på hva som er linjen – ikke minst da er det nødvendig å gi lederne anledning til å være tydelige og faste om den riktige linjen!

Jeg har forstått at denne debatten handler mye om næringsrettet forskning og om det er det mest fornuftige og lønnsomme vi kan gjøre. Det er det! Det finnes tall som viser at innsats i næringsrettet forskning har opp til 50 pst. årlig avkastning. Det spesielle er at det aller meste faller på samfunnet utenfor bedriftene eller næringene, fordi kunnskapen tas i bruk på et tidspunkt da bedriftene kanskje ikke er lenger, eller andre fanger den opp. Derfor er det viktigste vi kan gjøre, å satse på næringsrettet forskning hvis vi ønsker gode tider framover. Og spesielt når usikkerheten er så stor som arbeidsministeren gav uttrykk for tidligere i dag, og som jeg er enig i, er det eneste som er sikkert, ny kunnskap. Det kommer vi til å trenge for å møte usikkerhet. Derfor er innsats på næringsrettet forskning så viktig, og det må vi stå fast ved.

Er statsråden enig i alt jeg har sagt nå?

Statsråd Tora Aasland [10:55:01]: Jeg merket meg særlig det første som representanten Sponheim sa, som jeg er meget enig i, nemlig at både Venstre og SV veldig godt tåler interne, prinsipielle debatter om saker og ting som

det kan være delte meninger om, men at det som er viktig, er det som blir sagt av dem som har det øverste ansvaret i den politiske ledelsen. Jeg understreker derfor at min holdning til forskning som sådan, og også til forskning i næringslivet, er at den må styrkes. Det er det jeg arbeider etter. Det er mitt mål.

Så er jeg helt enig i det andre som er sagt. Jeg kan informere om at senest i går åpnet jeg et nytt innovasjonssenter, Microsoft har kommet hit, til et miljø som er utviklet ved NTNU i Trondheim – FAST – som er en viktig søkemotor innenfor IKT-området. Jeg er veldig glad for at vi har så god kompetanse at vi kan tiltrekke oss bedrifter av typen Microsoft hit, til Norge. Det lover godt for samarbeidet mellom universiteter og næringsliv, og det er en tendens jeg støtter veldig sterkt.

Presidenten: Jon Jæger Gåsvatn – til oppfølgings spørsmål.

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [10:56:17]: Norge fikk en EØS-dom mot seg i 2003 på grunn av øremerking av forskerstillinger til kvinner, fordi man i EØS fokuserer på kunnskap og ikke på kjønn.

Vi vet at Norge vil ha behov for 5 500 rekrutteringsstillinger til UH-sektoren innen 2015, og i tillegg vil det være behov for 2 500 på grunn av generasjonsskifte.

På Nei til EUs kvinnekonferanse sist helg uttalte statsråden at hun ville øremerke 15 pst. av de foreslåtte stipendiatstillingene i 2009 til kvinner. Regjeringen har kun foreslått 201 rekrutteringsstillinger i budsjettet for 2009, mens antallet burde ha vært, som vi har hørt tidligere, minst tre ganger så høyt for å møte det behovet vi har.

Spørsmålet til statsråden blir da: Burde ikke Regjeringen heller konsentrere seg om å få tilstrekkelig med rekrutteringsstillinger og skissere en karrieremulighet for forskerne våre, framfor å demonstrere sin EU-motstand ved å presse EØS-regelverket til det ytterste?

Statsråd Tora Aasland [10:57:13]: Jeg må si jeg er veldig glad for det spørsmålet. Hvis vi venter til vi har tilstrekkelige måltall på alle områder før vi gjør noe med den urettferdigheten som ligger i kjønnsbalansen, tror jeg vi må vente svært lenge. Derfor er det viktig for meg i en tid hvor vi selvfølgelig trenger rekrutteringsstillinger, også å erkjenne at vi trenger kvinner til slike stillinger, og at vi får kvinner fram i de øverste stillingene vi har, innenfor våre universitets- og høyskolesystemer. Det er det denne ordningen tar sikte på. Jeg kommer ikke til å gjøre noe som bryter med den dommen som er avsagt, men jeg kommer til å gjøre hva jeg kan for å legge meg tett opp til den, slik at vi kan få noe ut av den muligheten som ligger i å få kvinner fram gjennom øremerkede stillinger. Da blir det midlertidige stillinger i første runde, men jeg erkjenner at det er bedre enn ingenting.

Presidenten: Ine Marie Eriksen Søreide – til oppfølgings spørsmål.

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [10:58:14]: Jeg er ikke i tvil om at Regjeringa i egne øyne mener at dette budsjettet er det mest betydelige løft for forskning og høyere utdanning på mange år. Det har veldig nær sammenheng med at Regjeringa i dette budsjettet har én profil, og det er å rette opp sine egne kutt. Det er ingen tvil om at det er hvileskjæret i høyere utdanning og forskning som kommer til å stå igjen etter denne Regjeringa når det gjelder forskning og høyere utdanning.

Mens Bondevik II-regjeringa brukte 90 pst. av det økte handlingsrommet i økonomien til å investere for framtida, inkludert store investeringer i forskning og høyere utdanning, bruker denne Regjeringa 15 pst. av det økte handlingsrommet til å investere for framtida.

Mens Kristin Halvorsen i finanštalen talte seg varm om hvor bra det er å ha prosentmål å strekke seg etter på andre sektorer i budsjettet, og hvordan det gjorde at prosentmålene er i ferd med å bli oppfylt, snakker man på forskningssida om hvor vanskelig det er at man har prosentmål å strekke seg etter, og hvor vanskelig det er å oppfylle statens andel på 1 pst. av BNP til forskning innen 2010.

Hvorfor er det sånn?

Statsråd Tora Aasland [10:59:23]: Vi har kommet et langt skritt nærmere det målet vi har, i dette statsbudsjettet. Jeg ser representantens utfordring, og jeg ser hvordan vi på ulik måte kan vurdere de mål vi setter oss innenfor de forskjellige sektorene. Derfor har jeg bebudet i den meldingen om forskning som kommer som en oppfølging av forskningssatsingen i dette statsbudsjettet, bl.a. en vurdering av hvordan vi måler forskningsinnsats. Det betyr ikke at vi forlater målet, men det betyr at vi vil synliggjøre forskningsinnsatsen vår på flere måter, for jeg er helt overbevist om at det er mange måter å se dette på, og at vi på et enda tydeligere vis kan få fram den innsatsen som faktisk gjøres. Den diskusjonen trenger vi nettopp for å kunne belyse og ha en noe mer bred og helhetlig tilnærming til den forskningsinnsatsen vi faktisk gjør. Men målet beholdes.

Dagrun Eriksen (KrF) [11:00:38]: For å få til god forskning trenger man også en god finansiering av høyere utdanning og forskning. Jeg tror at vi kan oppsummere de rød-grønnes satsing på dette området som et Monopol-spill. Første kort: Du lander på de rød-grønnes statsbudsjett og trekkes 1 pst. Gå ti skritt tilbake og hvil dette året! Andre skritt er neste statsbudsjettkort: Trekk et sjansekort, og du må fortsatt hvile. Så tredje og neste sjansekort: Du halter litt fram og får stipendiater. Så årets kort: Sjansé – yeah! – du rykker fram til start, men mottar ikke ekstra penger når du passerer.

Er statsråden fornøyd med at vi etter et rød-grønt styre i denne perioden er tilbake til start – eller til utgangspunktet da de overtok? Blir man ikke litt bekymret over at vi med den krisen vi nå ser, ikke har fått den satsingen og det løftet i høyere utdanning og forskning som Norge virkelig hadde trengt?

Statsråd Tora Aasland [11:01:41]: Jeg kan i hvert fall forsikre representanten og alle andre om at satsingen vår på forskning og høyere utdanning på ingen måte er et Monopol-spill. Det er en viktig og nødvendig politisk prosess. Den handler om at man gir universitetene og høyskolene en basisbevilgning som gir dem gode muligheter til å drive med utdanning og forskning, og at man i tillegg har et forskningsbudsjett med satsing ikke minst på å styrke forskningsfond, både nasjonalt og regionalt. Dette vil jeg selvfølgelig komme tilbake til når vi skal diskutere statsbudsjettet.

Jeg synes faktisk at vi har kommet et godt stykke på vei med den satsingen vi har nå. Jeg ser også på resultatene at det er lenge siden det ble produsert så mange doktorander. Vi ligger godt an på publiseringsstatistikken, og vi har en mye bedre gjennomstrømming av studentene i våre høyere utdanningsinstitusjoner. Det er den type ting jeg synes er viktig å få fram når vi skal måle innsatsen. Så kan man harselere – som representanten gjør – over de trekk som er gjort eller ikke gjort, men jeg vil i hvert fall stå på for å få en stadig bedre kvalitet og et bedre innhold i både utdanning og forskning.

Presidenten: Dermed er den muntlige spørretimen over. Vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir en rekke endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringene i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 3, fra representanten Thore A. Nistad til samferdselsministeren vil bli besvart av olje- og energiministeren på vegne av samferdselsministeren, som er bortreist. Etter anmodning fra olje- og energiministeren blir dette spørsmålet flyttet og besvart etter spørsmål 17, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmålene 4, 5 og 6, fra henholdsvis representantene Arne Sortevik, Borghild Tenden og Robert Eriksson til samferdselsministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 7, fra representanten Torbjørn Andersen til kommunal- og regionalministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 8, fra representanten Per Roar Bredvold til forsvarsministeren bortfaller, da spørteren ikke er til stede.

Spørsmålene 14 og 15, fra henholdsvis representantene Gunnar Kvasheim og Torbjørn Hansen til nærings- og handelsministeren, blir etter anmodning fra statsråden flyttet og besvart etter spørsmål 2*.

*I tillegg ble spørsmål 13, fra representanten Line Henriette Holten Hjemdal til kultur- og kirkeministeren, flyttet.

Spørsmål 1

Svein Flåtten (H) [11:03:37]: «Aftenposten brakte for et par uker siden veldokumenterte reportasjer om resultatene av en enkeltskattytters katastrofale møte med skattemyndighetenes skjønnsligning og det som fremstår som derpå følgende manglende rettssikkerhet i ligningsnemndene.

Hva vil statsråden foreta seg for å være sikker på at alle skattytere får en behandling som gjør at deres rettssikkerhet er ivaretatt i ligningsbehandlingen?»

Eirin Falset hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:04:21]: Ligningsforvaltningen er et typisk masseforvaltningsområde, hvor det treffes et stort antall vedtak i løpet av relativt kort tid. Ved dette arbeidet kan det dessverre bli gjort enkelte feil. Det er selvfølgelig beklagelig, ikke minst fordi feil fra ligningsmyndighetenes side kan få store økonomiske konsekvenser for den enkelte skattyter.

Hvis skattytere opplever å bli feillignet, er det viktig at rettssikkerheten deres blir ivaretatt på en tilfredsstillende måte. Generelt mener jeg skattytters rettssikkerhet blir godt ivaretatt, men på enkelte områder har det vært rom for forbedring.

Skattytere som oppdager feil, kan klage på ligningen. Tidligere kunne det hende at klagen ble behandlet av samme saksbehandler som traff det opprinnelige ligningsvedtaket. Årsaken til dette var hovedsakelig at ligningskontorene på de enkelte stedene var små enheter med få saksbehandlere. Dette er endret ved reorganiseringen av skatteetaten, som ble iverksatt 1. januar i år. Skatteetaten er nå organisert med større og faglig sterkere enheter. Jeg legger derfor til grunn at saksbehandlingsrutinene, at saken blir behandlet av en ny saksbehandler på ethvert trinn, nå fungerer godt. Videre blir skattyternes rettssikkerhet bedre ivaretatt nå enn tidligere ved at det har blitt en økt spesialisering i skatteetaten.

I forbindelse med reorganiseringen ble ligningsnemndene og overligningsnemndene erstattet av fem skatteklagenemnder. Det er stilt krav til kompetansen til medlemmene i skatteklagenemndene. To tredjedeler av nemndas medlemmer skal ha formell utdanning innen fagområdene regnskap, økonomi eller jus og yrkeserfaring som omfatter minst ett av disse områdene. En skattyter som er uenig i skattekontorets avgjørelse, vil dermed kunne få en fornyet vurdering av saken sin ved et godt kvalifisert klageorgan.

En gruppe skattytere som jeg mener det er særlig viktig å hjelpe, er de såkalte vanskeligstilte skattyterne. Dette er skattytere som for et kortere eller lengre tidsrom er ute av stand til å ivareta egne interesser overfor ligningsmyndighetene, og som dermed heller ikke klarer å nyttiggjøre seg av de rettssikkerhetsgarantiene som ligger i klageordningen. Årsakene til at skattytere ikke kan ivareta sine interesser, kan være personlige forhold, psykiske eller sosiale problemer, sykdom eller dødsfall i familien eller andre ting. Totalt sett er det en begrenset gruppe skattytere som faller inn under denne kategorien,

men konsekvensene for den enkelte kan jo likevel være store.

Det arbeides nå med flere tiltak som kan bedre situasjonen for de vanskeligstilte skattyterne. Skattedirektoratet jobber bl.a. med å endre retningslinjene for adgangen til å endre ligning etter at klagefristen er løpt ut, slik at endringssaker i større grad skal kunne tas opp når skattyterens opplysningssvikt skyldes en vanskelig livssituasjon.

Svein Flåtten (H) [11:07:34]: Jeg takker for svaret.

Jeg forstår at omstendighetene har gjort at finansministeren har fokus på dette.

Jeg vil gjerne følge opp med et spørsmål rundt ligningsnemndenes kompetanse, som finansministeren var inne på. Det er riktig at man nå stiller sterkere faglige krav til deler av de nye ligningsnemndene, men denne typen saker som har vært beskrevet i pressen, er kompliserte saker med skjønnsligning. Det er langvarig behandling, og det er store dokumentmengder som man skal gå inn i. Føler finansministeren seg sikker på at selv om nemndene nå settes sammen av folk med bedre kompetanse, har de tilstrekkelig kapasitet og tid å bruke på dette? Godtgjørelsene er jo relativt begrenset, og jeg vil tro at da vil innsatsen også kunne bli relativt begrenset.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:08:36]: Som jeg viste til i mitt svar, er det gjort mange grep, ikke minst i forbindelse med reorganiseringen av arbeidet med skatt og ligning i Norge, også for å forsterke rettssikkerheten til den enkelte skattyter. Denne omleggingen, at ligningsnemnd og overligningsnemnd erstattes med fem skatteklagenemnder, betyr jo en mulighet for en større spesialisering, som Flåtten også er inne på.

Jeg skal følge nøye med på om dette systemet nå virker tilfredsstillende, for de problemstillingene som Flåtten tar opp, er jo viktige. Det dreier seg ikke bare om den kompetansen som vi nå stiller krav om at disse nye skattemnemndene skal ha, og hvordan de skal settes sammen, men også om at medlemmene der har tid og mulighet til å gå inn i de sakene det gjelder. Jeg mener at summen av de grepene som er gjort når det gjelder ligningsnemnd, overligningsnemnd og disse nye skattemnemndene, og det at vi forsikrer oss om at det er nye saksbehandlere som ser på klager som kommer inn, sammen med økt spesialisering, er mange skritt fram i forhold til rettssikkerheten til den enkelte skattyter.

Svein Flåtten (H) [11:09:48]: Avslutningsvis: Denne saken har blitt aktualisert på nytt igjen ved at Aftenposten i dag – de har for så vidt også gjort dette tidligere – bringer en reportasje om at Skatt Øst ser på gamle feil. Det kan i utgangspunktet virke greit, at det er bra at man tar dette opp igjen osv. Men det som er bakgrunnen akkurat i denne saken, er at her har en skattyter slitt over veldig mange år for å få respons på skjønnsligning og ligningsnemndsbehandlinger. Så er jeg enig med finansministeren i at vi ikke kan bygge noe generelt på enkelte oppslag, men vi kan ha en mistanke om at slik er det. Det jeg da synes er litt alvorlig, er at det skal så tunge avisoppslag til for

man begynner å se på enkeltsaker. Det virker ikke tillitvekkende på meg, for det må bety at man tidligere, uten at det ble skrevet i avisene, har vurdert det slik at man ikke ville ta det opp.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:10:48]: Jeg er enig i at rettssikkerheten ikke kan knyttes til om enkeltpersoner lykkes i å få oppmerksomhet om sin sak i pressen eller ikke. Det er likevel sånn at når det kommer saker som blir offentlige, må de være et utgangspunkt for meg og skatteetaten for å gå igjennom dem og se om rettssikkerheten er godt nok ivaretatt. Jeg mener at vi nå har gjort mange grep som skal sikre rettssikkerheten bedre framover, sånn at vi minsker faren for denne typen eksempler.

Det som er viktig nå i den videre behandlingen av denne konkrete enkeltsaken, er om det også gis åpning for å gå lenger enn ti år tilbake i tid. Jeg har forstått at enkelte av disse forholdene kan ligge lenger tilbake i tid enn ti år. Det er et spørsmål som Skattedirektoratet må ta stilling til, og det som blir vurdert, er om saken om endring er tatt opp før fristen. Hvis den er det, er det også en mulighet til å gå lenger tilbake i tid enn de ti årene, som nå er til diskusjon.

Spørsmål 2

Hans Olav Syversen (KrF) [11:12:08]: Før jeg stiller spørsmålet, vil jeg si at det jo er slik at det av og til skjer noen begivenheter mellom den fristen vi har for å legge fram spørsmål for statsråden, og tidspunktet for svar. Så hvis finansministeren tror at jeg ikke følger med i det hele tatt, så er det bakgrunnen for at spørsmålet nå kommer.

«Flere mindre sparebanker rundt omkring i landet må betale en høy pris for å låne penger i det ordinære markedet i dagens situasjon, noe som på sikt kan gi en vanskelig situasjon for bankene og lokalt næringsliv. Dette er banker som på grunn av Norges Banks regelverk for sikkerhetsstillelse ved lån i sentralbanken ikke har mulighet til å låne i Norges Bank.

Vil statsråden ta opp med Norges Bank muligheten for å endre regelverket slik at låneadgangen for mindre sparebanker bedres?»

Statsråd Kristin Halvorsen [11:13:13]: Jeg er klar over at representanten Hans Olav Syversen er en stortingsrepresentant som følger godt med. Jeg er også klar over hvilke tidsfrister som gjelder for å melde spørsmål til Stortingets spørretime.

Som representanten Syversen er klar over, er denne saken allerede løst. Blant de tiltakene som ble presentert for å få flyt i finansmarkedene i Norge og bidra til å løse det likviditetsproblemet som fins, ligger også det som representanten spør om, nemlig at dette kravet til en grense på 300 mill. kr er opphevet. Det er blitt veldig godt motatt av de mindre bankene. De signaliserer at de føler at de er hørt og ivaretatt med den endringen som nå har kommet, også gjennom mulighet til lengre løpetid på F-lån. Så jeg tror at kombinasjonen av dette nå treffer småbankene godt.

Hans Olav Syversen (KrF) [11:14:20]: Jeg er veldig glad for svaret.

Vi var jo ute etter noe av dette da vi stilte dette spørsmålet. I enkelte lokale miljøer var låneadgangen omtrent suspendert i en viss periode før dette tiltaket kom.

Så jeg har i grunnen bare ett oppfølgingsspørsmål, og jeg vil understreke at vi er veldig tilfreds med det som har skjedd i mellomtiden. Det at man nå opphever denne minstegrensen for sikkerhetsstillelse, er det et tiltak som er situasjonsbestemt, eller er det et tiltak som er tenkt å være slik på sikt?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:15:01]: Det er et tiltak som gjelder inntil videre. Men nå er det jo mye turbulens, og det er viktig å få disse markedene til å fungere. Det har stor betydning, ikke bare for småbankenes virksomhet, men også – og særlig – for deres kunders virksomhet. Så må vi eventuelt en gang i fremtiden vurdere berettigelsen for en slik begrensning – om den er til stede – på nytt. Men den er altså opphevet pr. i dag.

Presidenten: Spørsmål 3 vil bli behandlet senere. Vi går nå over til spørsmålene 14 og 15.

Spørsmål 14

Gunnar Kvasheim (V) [11:15:47]: «I Brennpunkt på NRK den 7. oktober fremkom det at Statkraft er innstilt på å inngå en avtale om intensivert atomkraftsamarbeid med selskapet Thor Energy. I programmet bekrefter Statkrafts prosjektleder at «målet er å bygge et kraftverk som produserer strøm».

Er statsråden kjent med Statkrafts ambisjon om å medvirke til å bygge atomkraftverk i Norge, og er statsråden komfortabel med denne ambisjonen?»

Statsråd Sylvia Brustad [11:16:34]: Departementet har forelagt de påstandene som kom fram i NRKs Brennpunkt den 7. oktober, for Statkraft, og selskapet har i et brev til oss av 13. oktober skrevet at påstandene som fremmes i Brennpunkt om at Statkraft har en agenda for bygging av thoriumkraftverk i Norge, og at konsernet aktivt jobber for å oppnå støtte for dette, ikke er riktige og ikke representerer konsernets syn. Dette framgår også av pressemeldinga fra Statkraft.

Statkraft har videre i sitt brev til oss redegjort for at konsernet våren 2007 etablerte et prosjekt for å øke kunnskapen om og vurdere thoriums potensial. Dette var på bakgrunn av en økt offentlig debatt om thorium, at verdens største forekomster av thorium befinner seg i Telemark, og nye statusrapporter om teknologiutvikling knyttet til thoriums potensial som brensel i kjernereaktorer. Hensikten med prosjektet har vært å øke kunnskapen om thorium som energikilde. Statkraft har aldri hatt noe uttalt mål om å bygge thoriumkraftverk som produserer strøm, slik det hevdes i Brennpunkt-programmet. Statkraft har imidlertid, som den største kraftaktøren i Norge, sett det som naturlig å følge opp Thoriumutvalgets konklusjon i rappor-

ten fra mai 2008 om at det er ønskelig å øke kunnskapen rundt thorium ytterligere.

Basert på den internasjonale utviklinga innen kjernekraft, der thorium utfordres sterkt av nye uranbaserte løsninger, og resultatene fra prosjektets arbeid så langt har Statkraft allerede besluttet å overføre thoriumprosjektet til en mer generell teknologiovervåkingsaktivitet i konsernet. Som en naturlig konsekvens av det er også vurderingene av et eventuelt kjøp av en aksjepost i Thor Energy avsluttet.

Jeg vil understreke at Regjeringas energipolitikk ligger fast, noe som betyr at det ikke foreligger noen planer om å tillate bygging av kjernekraftanlegg i Norge. Regjeringa vil i stedet, som representanten er godt kjent med, prioritere utbygging av fornybar energi, som bioenergi, vind- og havmøller.

Gunnar Kvasheim (V) [11:18:46]: Jeg er svært tilfreds med at Regjeringen slår fast sitt synspunkt når det gjelder kjernekraftverk. Det deler Venstre fullt ut. Jeg synes det er positivt at dette programmet har bidratt til oppklaring rundt Statkrafts medvirkning i dette prosjektet, for Statkrafts prosjektleder uttalte i programmet at han hadde en agenda med sikte på å bygge atomkraftverk i Norge.

Det at en tar konsekvensen av at Statkraft her har opptrådt på en måte som er utydelig og gir ulike signaler, er positivt. Statkraft er blitt brukt som en ressurs i lobbyarbeidet for å påvirke myndighetenes holdning til kjernekraftverk, og det er viktig å rydde opp i dette.

Nå er det slik at Statoil har gått inn med 5 pst. eierandel i Thor Energy og også lånt ut arbeidskraft til dette selskapet. Hensikten synes åpenbart å være å spille på aktører som Statkraft og Statoil for å gi prosjektet seriøsitet. Har næringsministeren synspunkter på dette engasjementet til Statoil?

Statsråd Sylvia Brustad [11:19:53]: Jeg vil bare understreke at departementet som eier sjølsagt forholder seg til styret i Statkraft og til konsernledelsen. Jeg har fått en redegjørelse fra Statkrafts konsernsjef, der det presiseres at de påstandene som kom fram i Brennpunkt, ikke er riktige. Jeg kan også informere om at det også framgår av denne redegjørelsen at Statkraft umiddelbart satte i gang tiltak for å bedre kommunikasjonsrutinene og sikre konsistens mellom selskapets holdning og den oppfatning som skapes i det offentlige rom.

Så jeg bare gjentar så sterkt jeg kan: Det foreligger verken fra Regjeringas side eller fra Statkrafts side ved styret og konsernledelsen noen planer om å tillate bygging av kjernekraftanlegg i Norge.

Når det så gjelder spørsmålet om Thor Energy i forhold til Statkraft, blir et eventuelt kjøp av en aksjepost der, som Statkraft på et tidspunkt vurderte, ikke noe av.

Gunnar Kvasheim (V) [11:21:04]: Det er positivt at Statkraft ikke går inn på eiersiden, men det har altså Statoil gjort, og det tror jeg vil bli brukt av selskapet på samme måte som en har forsøkt å bruke Statkrafts engasjement.

Nå er det ikke snakk om påstander som ble framsatt i Brennpunkt, men sitat fra Statkrafts egen prosjektleder,

som var helt tydelig på ambisjonen han hadde om å bygge et atomkraftverk.

Nå er det en situasjon der Thoriumutvalgets innstilling har vært på høring, og Regjeringen skal legge fram sitt synspunkt. Kan vi forvente at Regjeringen når den legger fram sine synspunkter på Thoriumutvalgets innstilling, vil være like klar i konklusjonen på at kjernekraft ikke er en naturlig del av norsk energipolitikk, som statsråden har vært her i dag?

Statsråd Sylvia Brustad [11:21:50]: Ja, jeg kan bare gjenta så sterkt jeg kan, at Regjeringa har ingen planer om å endre politikk på dette området.

Jeg kan også være enig med representanten i at det som kom fram i Brennpunkt-programmet, ikke burde vært sånn. Det har også styret og konsernledelsen gitt klar beskjed om, og vi er helt enige om at det ikke foreligger noen planer om et kjernekraftanlegg i Norge.

Spørsmål 15

Torbjørn Hansen (H) [11:22:34]: Jeg vil stille nærings- og handelsministeren følgende spørsmål:

«Statsbudsjettet blir til gjennom en prosess som går over lang tid. I årets budsjett er det skatteskjerpelser som svekker egenkapitalen i norske bedrifter, og som vanskeliggjør generasjonsskifter. De siste ukene har vist at næringslivet står overfor langt større utfordringer og svekkelser knyttet til spredningen av finanskrisen.

Ser statsråden at rammebetingelsene til næringslivet er under et større press enn ventet som følge av krisen, og kan Regjeringen gjøre endringer på kort sikt som styrker konkurranseevnen?»

Statsråd Sylvia Brustad [11:23:05]: Da Regjeringa satt sammen for å utarbeide budsjettet for neste år, var det allerede tegn til at norsk økonomi hadde passert konjunkturtoppen, og utviklinga i de internasjonale finansmarkedene hadde gjort de økonomiske utsiktene mer usikre for Norge. Så er det riktig at det også har skjedd store endringer etter det.

Regjeringa har lagt fram et budsjett som balanserer to hensyn. Som finansministeren har gitt uttrykk for, vil det bidra til å sikre sysselsettinga f.eks. ved en storstilt satsing på veg og jernbane. Vi foreslår å sette i gang en massiv utbygging av ulike offentlige byggeprosjekter. Vi foreslår som kjent å etablere en særskilt ny rentekompensasjonsordning for opprustning av skoler og svømmehaller. Samtidig vil også dette budsjettet kunne gi rom for rentereduksjoner, dersom Stortinget vedtar budsjettet som Regjeringa har lagt fram.

Jeg erkjenner sjølsagt at det er usikkerhet knyttet til krisa i finansmarkedene. Finansuroen har også som kjent spredd seg til de norske rente-, valuta- og aksjemarkedene. Jeg erkjenner også at det er en del mennesker som i disse dager går med klump i magen for om de kan beholde jobben sin, og som er urolige for om de f.eks. greier å betale sine boliglån.

Når det er sagt, er det heller ingen tvil om at Norge står bedre rustet enn veldig mange andre land til å møte et eventuelt internasjonalt tilbakeslag. Vi har en omstillingsdyktig økonomi, vi har et betydelig handlingsrom, og våre banker er solide. Vi har også en god og sammenhengende regulering av hele finanssektoren, og vi har et kompetent tilsyn som overvåker situasjonen nøye. utfordringene for norske banker er ikke – og det vet jeg at representanten er godt kjent med – knyttet til soliditeten, men til vanskeligheter med å få finansiering som følge av den internasjonale finansuroen.

Det er viktig at vi har en felles forståelse av de utfordringer vi står overfor. Nylig gjennomførte derfor Regjeringa et møte med representanter for alle partier på Stortinget, der både situasjonen og mulige tiltak ble drøftet.

Søndag varslet således som kjent Regjeringa nye tiltak for å bedre bankenes tilgang på kapital og bidra til ro i finansmarkedet. Det skjedde gjennom nye statsobligasjoner på inntil 350 milliarder kr, der staten gir bankene sikkerhet, slik at de kan få nye langsiktige lån. Det er noe som har vært etterspurt ikke minst fra næringslivet. Norges Bank legger som kjent i tillegg ut et fastrentelån med to års løpetid, primært rettet mot småbanker. Det var også viktig i en distriktssammenheng: Ta hele landet i bruk! Videre lettes kravene til bankenes sikkerhetsstillelse for lån i sentralbanken. Gjennom disse tiltakene mener vi at vi har adressert den umiddelbare situasjonen.

Så vil det den nærmeste tida være viktig – og det gjør sjølsagt Regjeringa og alle de som har ansvar – å overvåke situasjonen i realøkonomien. Finanskrisas effekt på norsk næringsliv vil avhenge av hvor langvarig den blir, og sjølsagt særlig knyttet til den eksportrettede delen av industrien. I dag foreligger det ikke noe grunnlag for å foreslå noen endringer, slik vi ser det, i forhold til det statsbudsjett som Regjeringa har lagt fram. Dersom denne situasjonen skulle endre seg og Regjeringa mener det er behov for å gjøre noe med det, vil vi sjølsagt ta det opp med Stortinget.

Torbjørn Hansen (H) [11:26:42]: Jeg vil takke for svaret, selv om det i stor grad handlet om finanskrisen. Det vi er ute etter, er en oppfølging i forhold til den reelle situasjonen ute i næringslivet og i forhold til sysselsettingen, som tydeligvis er i ganske kraftig bevegelse, hvis vi skal tolke prognoser fra Statistisk sentralbyrå riktig.

Særlig ille er det i bygg- og anleggsbransjen. Det er riktig som statsråden sier, at man har lagt inn noe økt investeringsomfang på bygg og på vei. Men jeg vil likevel beskrive investeringsiveren når det gjelder bygg, som forholdsvis moderat. I mitt eget hjemfylke har man satt i gang odontologibygg og Gulating lagmannsrett, som har stått på vent i mange år, og som egentlig bare er en oppfølging av ting som har vært utsatt i lang tid. Samtidig vet vi at det ligger store prosjekter klare som kan settes i gang umiddelbart, f.eks. høyskolebygget, som er mye større enn de to prosjektene til sammen, og hvor Regjeringen har pekt på 2010. Dette er investeringer som øker i omfang etter hvert som årene går, og det tar lang tid å komme i gang med å få en effekt av det. Vil det ikke være naturlig nå å

framskynde f.eks. investeringene i høyskolebygget og tilsvarende prosjekter og sette det i gang i 2009 på grunn av at situasjonen nå er verre enn det man forutså da man la fram budsjettet?

Statsråd Sylvia Brustad [11:27:51]: Når jeg brukte mye tid i mitt svar på finansuroen, var det også, som representanten sjølsagt er godt kjent med, fordi næringslivet har sendt veldig klare meldinger om at det ikke minst innenfor bygg og anlegg var i ferd med å stoppe opp, og at man var nødt til å få hjulene i gang igjen. Vi mener at alle de grep som Regjeringa nå har gjort, gjennom budsjettet, gjennom det som skjedde på søndag, og at det er et interessant møte om renta litt seinere i dag, vil være viktige bidrag for enkeltmennesker i landet vårt, men sjølsagt ikke minst også for næringslivet, og det er jo enkeltmennesker som arbeider der.

Jeg mener at vi gjennom dette budsjettet har lagt opp til en storstilt satsing når det gjelder bygg og anlegg, og det er kjempeviktig: innenfor offentlige bygg, hvor det vi gjør i Bergen er viktig og ikke har vært gjennomført tidligere, men vi gjør også mer enn dette, og innenfor samferdselssektoren, ikke minst både veg og bane, som det er en enorm satsing på også for neste år. Summen av dette mener vi svarer på mange av de utfordringer vi akkurat nå møter, og så følger vi sjølsagt situasjonen fra dag til dag.

Torbjørn Hansen (H) [11:29:06]: Det er jo når konjunktorene snur, man ser hvor god næringspolitikken har vært. Da vi vedtok handlingsregelen i år 2000, var forutsetningen at pengene skulle gå til vekstfremmende tiltak som investering i kunnskap og investering i vei og til vekstfremmende skattelettelser. Det gjennomførte Bondevik II-regjeringen ganske systematisk, og 90 pst. av handlingsrommet ble brukt til den type formål som skaper vekst i økonomien, som skaper aktivitet i næringslivet, og som legger grunnlag for framtidens velferd.

Så har Stoltenberg II-regjeringen gjort helt andre prioriteringer. Man har prioritert en lang rekke offentlige utgiftsposter, men sett bort fra dette langsiktige perspektivet og kun brukt 10–15 pst. av handlingsrommet fra handlingsregelen på vekstfremmende tiltak som kunnskap, vei og skattelettelser. Ser ikke statsråden nå at dette har vært en kortsiktig strategi, og at næringslivet kunne vært mye bedre rustet for den konjunkturedringen som kommer nå, hvis Regjeringen hadde tenkt mer langsiktig i sin prioriteringspolitikk?

Statsråd Sylvia Brustad [11:30:05]: Jeg mener Regjeringa har tenkt meget langsiktig både rundt situasjonen for næringslivet, arbeidsmarkedet og også i forhold til enkeltmennesker i dette landet. Det er derfor vi har lagt fram et budsjett med en veldig bra fordelingsprofil også for neste år. Det er derfor vi har en massiv satsing på forskning. Vi vrir mye av forskningsinnsatsen nettopp mot næring, noe som altså har vært etterspurt fra næringslivet sjøl, og mot kunnskap. I tillegg til alle bygg innafor høgskoler, veg og jernbane – og jeg vil jo bare igjen un-

derstreke den storstilte satsinga vi har på samferdsel også for neste år, som ligger betydelig høyere enn det Høyre noensinne har vært i nærheten av mens de satt i regjering. Vi har også en viktig satsing i offentlig sektor. Det arbeider jo folk også i offentlig sektor, og vi er nødt til å få både den offentlige og den private sektoren til å fungere godt nok. Vi mener at med pengepolitikken, med å legge fram et budsjett som også bør gi grunnlag for å senke renta, med det som forhåpentligvis skjer seinere i dag, og med de grepene vi gjorde på søndag, har vi presentert et solid opplegg, slik situasjonen er nå. Men sjølsagt følger vi det hele tida, fordi vi ønsker å sikre at vi greier å ha folk i arbeid og gi enda flere folk et arbeid å gå til.

Spørsmål 4

Fra representanten Arne Sortevik til samferdselsministeren:

«Situasjonen i internasjonal økonomi kan gi virkninger i Norge som gjør det nødvendig med ekstraordinære tiltak. Sammen med betydelig og økende ledig kapasitet i innenlandsk og utenlandsk anleggsnæring gir dette en særskilt mulighet til utvidet og forsterket investering med lav risiko i realkapital i eget land fremfor investering med høy risiko i utenlandske finansmarkeder. En rekke byggeklare veiprojekter venter på finansiering. En rekke igangsatte veiprojekter kan forseres.

Hvordan forbereder statsråden slik innsats?»

Spørsmål 5

Fra representanten Borghild Tenden til samferdselsministeren:

«I statsbudsjettet for 2007 ble det bevilget 40 mill. kr til anleggsstart på nye Ski stasjon. Prosjektet ble aldri igangsatt. I statsbudsjettet for 2008 går det frem at statsråden valgte å utsette prosjektet på grunn av et stramt anleggsmarked. I budsjettforslaget for 2009 går det frem at prosjektet på ny utsettes, fordi trasévalg ikke skal være avklart.

Forstår statsråden at folk undres over at prosjektet gang på gang utsettes, og det med stadig nye begrunnelser?»

Spørsmål 6

Fra representanten Robert Eriksson til samferdselsministeren:

«30. august d.å. kunne vi lese i Trønder-Avisas nettutgave at nødvendig utbygging ved Trondheim Lufthavn Værnes må vente. Dette skyldes i hovedsak at Avinor årlig må betale omkring 400 mill. kr i utbytte til staten og i tillegg overføre 1 mrd. kr til de små flyplassene i landet.

Vil statsråden endre rammebetingelsene til Avinor, samt endre utbyttepolitikken, slik at Avinor kan investere mer på norske flyplasser?»

Spørsmål 7

Fra representanten Torbjørn Andersen til kommunal- og regionalministeren:

«Norgeshistoriens største skogbrann i moderne tid startet i Froland kommune mandag 9. juni. Det ble allerede da bedt om helikopterassistanse, men svaret var nei. Brannen var ikke prioritert, het det. Brannen kom deretter helt ut av kontroll. Nær 27 000 mål ble flammens rov i storbrannen, som raste helt frem til fredag 13. juni. Først da, men så altfor sent, grep man inn med nok helikoptre. Froland kommune ber nå staten bidra med 10 mill. kr til et fond for gjenreising etter skadene i storbrannen.

Hva vil staten bidra med?»

Presidenten: Disse spørsmålene er utsatt til neste spørretime.

Spørsmål 8

Fra representanten Per Roar Bredvold til forsvarsministeren:

«Bæreia i Kongsvinger er igjen overtatt av Forsvaret som et velferds- og rekreasjonssenter for Forsvarets veteraner. Dette er bra og noe undertegnede har jobbet for i flere år. I statsbudsjettet er det ikke nevnt noen sum for driften, men den inngår i den felles posten som går til forsvarsstaben.

Kan statsråden bekrefte at det vil komme nok penger til en forsvarlig drift av Bæreia?»

Presidenten: Dette spørsmålet bortfaller.

Spørsmål 9

Björg Tørresdal (KrF) [11:31:45]: «Brennpunkt dokumenterte i sin sending 7. oktober at blant annet asylsøkere utnyttes og arbeider under slavelignende forhold i renholdsbransjen. Arbeidstilsynet har den siste tiden økt sine kontroller i bransjen og avdekket svært grove brudd. Så mange som 80 pst. av de undersøkte bedriftene har fått pålegg. Statsråden har nevnt at det kan bli aktuelt å innføre ID-kort for renholdsbransjen etter modell fra byggenæringen.

Vil statsråden foreta seg noe utover dette for å bekjempe utnyttelsen av asylsøkere?»

Statsråd Dag Terje Andersen [11:32:23]: Reinholdsbransjen sysselsetter mange innvandrere i Norge. Bransjen preges av lav organisasjonsgrad både blant arbeidsgivere og arbeidstakere.

Mange asylsøkere gis midlertidig arbeidstillatelse mens de venter på at søknaden om asyl blir endelig avgjort. Formålet er å legge til rette for at de kan gjøre noe meningsfylt i ventetiden og å lette integreringen i det norske samfunnet. Disse vil kunne rekrutteres lovlig. Asylmotta-

kene gir rutinemessig informasjon om skatt og svart arbeid til beboerne.

Vi må hindre at folk blir utnyttet i norsk arbeidsliv. Arbeidstilsynet har gjennomført en rekke tilsyn i reinholdsbransjen. Det er avdekket uryddige forhold i form av brudd på helse-, miljø- og sikkerhetsregler, svart arbeid og mangel på arbeidskontrakter.

Reinholdsbransjen er en av bransjene det er rettet særlig oppmerksomhet mot i Handlingsplan 2 mot sosial dumping, som ble lagt fram i forbindelse med statsbudsjettet. Arbeidstilsynet vil trappe opp tilsynet med bransjen som følge av dette, og i statsbudsjettet for 2009 foreslår vi å styrke Arbeidstilsynet med ytterligere 10 mill. kr.

En idkort-løsning vil gi bedre oversikt over aktørene i bransjen, slik at kontrollen med helse, miljø og sikkerhet, ansettelsesforhold og virksomhetenes seriositet kan følges opp bedre.

En undersøkelse av ordningen med regionale verneombud i bygg- og anleggsbransjen viser brei enighet om at ombudene gjør en viktig jobb for å bedre helse, miljø og sikkerhet og forebygge ulykker og skader. Vi vil utrede mulighetene for å utvide ordningen til andre bransjer, herunder hotell- og restaurantbransjen og reinholdsbransjen.

Flere av oppdragsgiverne som ble nevnt i Brennpunktprogrammet, var dessverre offentlige etater, både kommunale og statlige. Norge har ratifisert og implementert ILO-konvensjon nr. 94 om arbeidsklausuler i offentlige kontrakter. Fra 1. mars i år er alle etater og virksomheter som er omfattet av anskaffelsesregelverket, forpliktet til å stille krav om, og følge opp, at deres leverandører overholder norske lønns- og arbeidsvilkår. Offentlige myndigheter må ha, og ta, et særskilt ansvar for å opptre seriøst og motvirke sosial dumping.

Sosial dumping i reinholdsbransjen skjer ofte i sammenheng med svart arbeid og annen økonomisk kriminalitet. Denne bransjen er derfor også en utfordring for skattemyndighetene og politiet. Jeg vil framover legge økt vekt på samarbeidet mellom berørte departementer og etater for å få bukt med de uverdige og ulovlige tilstandene.

Björg Tørresdal (KrF) [11:35:14]: Jeg vil takke statsråden for svaret. Jeg er veldig glad for at Arbeidstilsynet blir styrket, og jeg ønsker også at det blir et spesielt fokus på de mest sårbare arbeidstakerne, nemlig asylsøkerne, i dette arbeidet. Som statsråden sa, er det veldig mange forhold som blir avdekket i dette programmet. Det var mangel på kontrakter, det var vanvittige arbeidstidsløsninger, det var feil lønnsnivå, det var umenneskelige forhold, og det handler om kanskje de i vårt samfunn som har dårligst rettigheter. Det er rett som statsråden sa, at dette skal være et alternativ – det skal være et midlertidig engasjement for en del asylsøkere.

Mitt oppfølgingsspørsmål gjelder hvordan en jobber videre med dette alternativet. Er det nok å gi informasjon om lønnsvilkår? Kan man gjøre noe mer i asylmottakene for å gjøre disse arbeiderne bedre rustet til å gå inn i det norske arbeidslivet og få ivaretatt sine rettigheter?

Statsråd Dag Terje Andersen [11:36:08]: Jeg synes det er veldig viktig at mottakene legger vekt på, som en del av integreringspolitikken, men ikke minst for at arbeidskraft ikke skal utnyttes, å informere om regelverket. Da vil jeg peke på det jeg sa innledningsvis i mitt svar, at det er lav organisasjonsgrad i reinholdsbransjen, og for så vidt også i hotell- og restaurantbransjen på arbeidstakersiden, på reinholdsbransjen på begge sider. Det er kanskje de viktigste spørsmålene her. Vår erfaring med arbeid mot sosial dumping i bygg- og anleggsbransjen er at det viktigste virkemidlet er et godt samarbeid mellom arbeidsgivere, arbeidstakere og myndigheter, den norske modellen, der tillitsvalgte i fagbevegelsen gjør en veldig god jobb for å avsløre denne typen virksomhet. Jeg understreker at det å tenke regionale verneombud er en måte å sette det i system på som jeg tror kanskje kan være det mest effektive virkemidlet. Så vil jeg bare minne om at i den saken vi snakker om nå, var det altså ikke slik at de ikke hadde rettigheter, men at rettigheter brytes, og det er viktig å avsløre at rettigheter brytes.

Björg Tørresdal (KrF) [11:37:21]: Jeg er enig med statsråden i at her er det mange ting som må skje, ikke minst at tilsynet blir styrket. Noen ganger må man også gå inn og endre politikk.

Jeg vil gjerne komme inn på det som statsråden var inne på i sitt første svar, nemlig at programmet avdekket at også i offentlig sektor og i et departement var det renholdsarbeidere som jobbet svart, og som ikke hadde tilstrekkelige rettigheter ivaretatt, med brudd på bl.a. det med kontrakter. Det viser jo at de reglene vi har i dag, ikke fungerer. De fungerer ikke, for det skal ikke skje i offentlig sektor. Det burde ikke skje, men det har skjedd.

Hva vil statsråden gjøre i tillegg for å sikre at i alle fall offentlig sektor går foran som et godt eksempel i dette arbeidet?

Statsråd Dag Terje Andersen [11:38:09]: For å holde på rollene mellom departementene er det faktisk sånn at jeg har ansvar for tilsynet av virksomheten, hvorvidt virksomheten er statlig eller privat. Det ligger til Fornyelses- og administrasjonsdepartementet å ivareta arbeidsgiverrollen i det offentlige.

Det vi er enige om, er at vi er opptatt av dette spørsmålet, spesielt i offentlige etater. Derfor har denne regjeringen sørget for å implementere ILO-konvensjon nr. 94, som skal gjelde for offentlig sektor. Derfor er det også sånn at de departementer som har hatt underleverandører som ikke har hatt ting i orden, ikke har gjort jobben sin, og da vil de, som andre arbeidsgivere, få beskjed om at de ikke har gjort jobben sin, og at det må strammes opp.

Spørsmål 10

Elisabeth Aspaker (H) [11:39:09]: «Menneskehandel er svært krenkende og alvorlige lovbrudd. Det er derfor positivt at norsk politi har irettført flere saker med fellende dom. Opplysninger om at etterforskningen i slike saker

står i fare pga. voldsomme tolkeutgifter, er bekymringsfulle. Regjeringen viser ofte til Soria Moria-erklæringen, der kampen mot menneskehandel er utpekt som en prioritert oppgave.

Hva er status for politiets innsats for å bekjempe slike lovbrudd, og kan statsråden forsikre om at kampen mot menneskehandel vil fortsette?»

Statsråd Knut Storberget [11:39:44]: Jeg er veldig glad for å få dette spørsmålet. Det er helt riktig som spøreren sier, at dette er et prioritert område for oss. Jeg er også glad for at spøreren har med i spørsmålet at man har lagt merke til at det nå har kommet flere fellende dommer. Dette er et veldig vanskelig felt, men det at politiet har klart å bringe fram noen saker, er avgjørt viktig for oss.

I Soria Moria-erklæringa uttaler Regjeringa at man vil styrke politiets arbeid for å bekjempe menneskehandel og gjøre det lettere for kvinner og barn som er utsatt for menneskehandel, å få midlertidig opphold i Norge. Dette er jo vår tids slavehandel – svært alvorlig kriminalitet som rammer mange kvinner, mange barn og også noen menn.

Regjeringas handlingsplan mot menneskehandel, som jeg var med på å lansere og hadde ansvaret for, «Stopp menneskehandelen», inneholder en rekke tiltak som både hver for seg og samlet er viktige virkemidler for å bekjempe den alvorlige kriminaliteten som menneskehandel faktisk representerer.

Vi har vært opptatt av at politiet organiserer denne kampen mot menneskehandel på en mer effektiv måte, ikke minst ved at vi har fått opprettet en egen gruppe i Oslo politidistrikt, STOP-gruppen, som spøreren kjenner godt til. Den har vært veldig viktig for oss, er viktig for oss og kommer til å bli viktig for oss. Det har vist seg at denne gruppa fungerer etter intensjonen. Den gjennomførte bl.a. en omfattende etterforskning rettet mot grupper som står bak utnyttning av kvinner bl.a. fra Bulgaria. Virksomheten retter seg nå mot dem som utnytter nigerianske kvinner i Oslo, «Operasjon Benin». Det er grunn til å merke seg det arbeidet denne gruppa gjør, og jeg har lyst til å gi dem honnør her fra denne talerstol.

Den kompetente tilnærmingen som vi ser både i Oslo og i andre byer – vi har jo sett meget godt arbeid også i Trondheim og i andre byer nå – er svært viktig, og det sikrer gode prioriteringer og en mer effektiv ressursutnyttelse enn det vi har sett tidligere.

Dette krever svært store ressurser. Det er noen av de mest krevende sakene vi står overfor. I den senere tid har vi sett at utgifter til bl.a. tolking, som også er påberopt i media, har økt betydelig. «Operasjon Benin» har alene regnskapsført tolkeutgifter med 1,9 mill. kr pr. september. Det sier noe om omfanget av saken, om kompleksiteten og at dette koster penger. Oslo politidistrikt har opplyst at det ikke er tale om noen reduksjon av aktiviteten i denne saken, og at aktiviteten om nødvendig vil bli dekket gjennom omdisponeringer av midler innenfor årets budsjett.

Det er i regi av Politidirektoratet gjennomført et program for kompetanseheving på alle nivåer i politiet. I tillegg er politiet de senere år tildelt budsjetter som gjør det

mulig å gi prioritet til etterforskning av slik menneskehandel.

Så er det slik at vi nå følger opp de punktene som står i den handlingsplanen mot menneskehandel som vi kom med i 2006, bl.a. at den såkalte refleksjonsperioden er utvidet til seks måneder, noe som sikrer midlertidig opphold for ofre langt utover våre konvensjonsforpliktelser.

For å ivareta dem som samarbeider aktivt med politiet for å avdekke bakmenn, kan det være nødvendig å trygge deres sikkerhet. Arbeids- og inkluderingsdepartementet vil i løpet av høsten 2008 gi ny instruks til Utlendingsdirektoratet som skal sikre at ofre for menneskehandel som har vitnet i en alvorlig straffesak, som hovedregel kan få arbeids- eller oppholdstillatelse som danner grunnlag for permanent tillatelse. Dette er viktig for dem som tør å stå fram.

Jeg minner også om at det er innført utvidet bistandsadvokatordning for særlig disse kvinnene som er utsatt for menneskehandel, noe som er viktig for å komme i posisjon i forhold til det offentlige og til hjelpeapparatet. Vi ønsker en stadig forbedring av innsatsen på dette området.

Elisabeth Aspaker (H) [11:43:28]: Jeg vil takke statsråden for svaret.

Det er vel, som statsråden selv var inne på, liten tvil om at dette er blant vår tids verste former for kriminalitet. Det er også en realitet at det er summen av innsats fra politiet i mange land og på tvers av landegrenser som skal bidra til at vi skal kunne greie å bekjempe denne formen for kriminalitet.

Når man så ser på hvordan dette har vært organisert i Norge, får man ofte inntrykk av at det er litt sånn på prosjektbasis, med litt usikker finansiering, og man får ikke den kontinuiteten, den roen, rundt denne innsatsen som man skulle ønske seg. Det er klart at for kvinner som da motiveres til å anmelde, skaper det utrygghet hvis man ikke har sikkerhet for at politiet makter å gjennomføre etterforskningen, slik at sakene kan irettesettes og pådømmes.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre en enda større grad av forutsigbarhet når det gjelder finansiering av et så høyt prioritert område som dette?

Statsråd Knut Storberget [11:44:33]: Vi har jo «maktmidler» til å sikre at politiets innsats blir slik vi faktisk ønsker den, at man prioriterer de områdene som Regjeringa ønsker, hvor jeg oppfatter at Høyre har støttet oss i Stortinget. Jeg er glad for at vi har bred enighet om dette.

Det har vært to områder jeg har pekt ut som særlig viktige, og som vi er enige om også her i Stortinget, nemlig vold i nære relasjoner og innsatsen mot menneskehandel. Disse områdene trenger vi å løfte. Det betyr at vi bruker både budsjett, tildelingsbrev og også andre typer kanaler for å sikre at disse gode gruppene fortsetter det arbeidet som de gjør. Så handler det jo selvfølgelig også om ressurser og personell, som det er all grunn til å minne om også i denne sammenheng.

Så peker spøreren også på det internasjonale engasjementet. Det er viktig nå at vi bl.a. fortsetter det trykket vi

har for å få norsk tilslutning til Prüm-avtalen. Det er altså et internasjonalt instrument for å bidra til å lette etterforskningen også i disse sakene, styrke det internasjonale samarbeidet og bidra til at vi kan sette i gang prosjekter i hjemland som kan gjøre det lettere med repatriering.

Elisabeth Aspaker (H) [11:45:42]: Det er liten tvil om at politiet har en lang rekke prioriterte oppgaver, og fra nyttår skal de jo få en oppgave til når det innføres et lovforbud mot kjøp av sex. Jeg har lyst til å utfordre statsråden på følgende: Gitt at politiet står i en situasjon hvor man ikke er i stand til å prioritere begge deler, er det da slik at statsråden mener at det er menneskehandel som skal prioriteres, dersom politiet er i en situasjon – og det frykter jeg at de kan komme i – hvor man ikke kan si ja takk, begge deler, men at man må prioritere ett av disse saksområdene?

Statsråd Knut Storberget [11:46:16]: Det er alltid veldig vanskelig å få to lovbrudd opp mot hverandre og si hva man skal prioritere. Men jeg har lyst til å si at når det gjelder forbudet mot sexkjøp, fins det vel knapt noe forbud og lovmessig tiltak som så til de grader henger sammen med kampen mot menneskehandel. Så der vil vårt signal være – og det tror jeg Stortinget tidligere har sagt at man i framtida vil støtte opp under – at her må vi satse bredt på flere arenaer og nå flere mennesker. Mange av de som vil være berørte i sexkjøpsaker, vil også være aktuelle vitner i menneskehandelsaker. Så dette henger sammen. Derfor mener jeg at det sexkjøpforbudet som på et eller annet tidspunkt kommer, etter at Stortinget har håndtert det, vil bidra til at vi får enda mer styrke i kampen for å redusere det både spørren og jeg karakteriserer som vår moderne tids slavehandel.

Spørsmål 11

Jan Arild Ellingsen (FrP) [11:47:26]: «NRK har den 9. oktober en sak om en politimann som slutter i protest mot at den kriminelle som overfalt ham, ikke er forsøkt varetektsfengslet. Likeledes har det vært andre tilfeller av vold mot politiet som ikke er fulgt opp rettslig. Konsekvensen av dette er at det rammer politiet som etat, at det reduserer motivasjonen til dem som jobber i politiet, samt at det kan ramme fremtidig rekruttering.

Mener statsråden at dagens lovverk beskytter politiet godt nok, og må de i så fall finne seg i slike resultater?»

Statsråd Knut Storberget [11:47:59]: Spørren er godt kjent med at det er begrensninger i min myndighetsutøvelse i denne type saker, for jeg kan ikke instruere verken regjering, riksadvokat eller påtalemyndighet med hensyn til de etterforskningsskritt man foretar seg, og de tvangsmidler man bruker. Så det er vanskelig å kommentere den enkeltaken.

Men den reiser et veldig viktig spørsmål i forhold til våre politifolks beskyttelse ute. På generelt grunnlag vil jeg derfor understreke at det er et høyt prioritert arbeid

for Regjeringa å bekjempe kriminalitet og sørge for en forsvarlig og effektiv straffeforfølgning. Det er i denne sammenheng helt avgjørende at personer som utsettes for kriminalitet, og publikum i sin alminnelighet, har tillit til straffesaksarbeidet, selvfølgelig også når det er lovens håndhevere som sjøl rammes. Dette gjelder i særlig grad saker av stor alvorlighetsgrad, som i voldssaker – som vi her står overfor, og som er grunnlaget for spørsmålet. Det arbeides kontinuerlig med å forbedre elementer som kvaliteten på etterforskningen, saksbehandlingstid og oppklaringsprosenten. Samtidig er det et ufravikelig krav at straffesaksbehandlingen holder en slik kvalitet at man sikrer riktige avgjørelser og ivaretar den enkeltes rettssikkerhet på ethvert trinn av saken. Det må også gjelde i denne type saker.

Polititjenestemenn skal ha og har et særskilt straffetrettslig vern. Vi har flere alminnelige bestemmelser med straffesanksjoner mot hindring av politiets arbeid og mot forulemping av polititjenestemenn. Under utøvelsen av politimyndighet har polititjenestemenn et spesielt straffetrettslig vern bl.a. etter straffeloven § 127, vold mot offentlig tjenestemann, § 128, bruk av trusler for å få en tjenestemann til urettmessig å foreta/unnlate en tjenestehandling, § 132 a, motarbeiding av rettsvesenet, og § 326, hindring av offentlig tjenestemanns tjenesteutøvelse. Dertil kan naturligvis de alminnelige bestemmelsene i straffeloven, eksempelvis til vern mot legemskrenkelser, også være anvendelige.

Hvordan bruker domstolen disse bestemmelsene? Jo, rettspraksis i saker som gjelder vold mot offentlig tjenestemann, er gjennomgående streng, og straffeutmålingen vil ofte i disse sakene være ubetinget fengsel. Ut fra de refererte bestemmelser i straffeloven og gjeldende straffeutmålingspraksis er jeg av den oppfatning at politiet generelt har et godt strafferettslig vern.

Når det gjelder varetektsfengsling, er vilkårene for dette strenge. Det er viktig å understreke at varetektsfengsling ikke er straff, men et tvangsmiddel som benyttes i sikringsøyemed, helst umiddelbart når saken er oppstått. Det gjelder her ingen spesielle regler når overtredelsen har rammet en polititjenestemann. Saken skal bedømmes etter de alminnelige regler, og det er flere vilkår for fengsling, bl.a. at det må foreligge skjellig grunn til mistanke. Så må man ha spesielle fengslingsgrunnlag. Det kan være unndragelsesfare, gjentakelsesfare, fare for bevisforspillelse, eller man kan også fengsle på bakgrunn av straffeprosessloven § 172, som altså hjemler en mulighet for å holde i varetekt hvis en løslatelse ville støte allmennheten og virke krenkende i så måte. Straffeprosessloven § 172 gir adgang til fengsling når det aktuelle lovbruddet kan gi minst ti års fengsel, eller at det foreligger omstendigheter som i særlig grad styrker mistanken om forbrytelse mot nærmere angitte lovbrudd, de mest alvorlige legemskrenkelsene som ikke har en strafferamme på minst ti års fengsel.

Som tidligere nevnt, er varetekt ikke straff. Reaksjonen på at det er utøvet vold eller annen utilbørlig atferd mot en polititjenestemann, skal komme ved idømmelsen og utmålingen av den reaksjonen som kommer.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [11:51:48]: Jeg takker statsråden for svaret.

Det var et tema jeg gjerne skulle ha hørt han hadde hatt synspunkter på, når statsråden har en bekymring for hvordan dette kan komme til å slå ut rekrutteringsmessig. Vi har altså en gjennomgående og en pågående debatt om rekruttering og tilstedeværelse av norsk politi.

Vi hadde en annen sak i Ringebu hvor en person ifølge media ble sparket til blods under forsøk på pågripelse, og hvor det også framkommer, slik jeg har forstått saken, at det ikke ble straffereaksjon mot dem som gjorde dette. Det er da jeg mener at det er en viss fare for at vi rammer etaten som sådan, ikke minst rekrutteringsmessig, i en tid hvor statsråden, Regjeringen og Stortinget har pekt på behovet for å styrke og øke utdanningen. Er ikke statsråden da bekymret for de mulige negative konsekvensene av saker som denne, som kanskje vil være at folk som har vurdert å søke Politihøgskolen, sier: Jo, jeg burde kanskje ha søkt, men hvis det er sånn jeg blir behandlet etterpå, er det da verdt det?

Derfor vil jeg gjerne høre statsrådets syn på om han er bekymret for konsekvensene rekrutteringsmessig.

Statsråd Knut Storberget [11:52:54]: Det er aldri heldig for rekrutteringen at man får denne typen episoder. Det virker ikke fristende å gå inn i et yrke hvor man kan bli utsatt for slike ting. La det ikke herske noen tvil om det. Men samtidig har jeg lyst til å si – og det er min erfaring både som statsråd, opposisjonspolitiker og i sin tid også strafferettsadvokat – at politiet er flinke til å etterforske denne type saker, og domstolene reagerer resolutt.

Jeg tror også spørderen er enig med meg i at rettspraksisen avspeiler at man tar dette på alvor, for vi kan ikke tolerere at maktens håndhevere blir behandlet på denne måten. Derfor er det viktig, mener jeg, at man nettopp ser hen til etterforskningen og sluttsummen av en slik sak før man vurderer den i en rekrutteringskontekst.

Så er det selvfølgelig mange andre forebyggende tiltak som må settes i verk, og som man setter i verk i forbindelse med bl.a. de investeringene som nå gjøres i verneutstyr osv., som også er viktig. Og gledeligvis steg søkerantallet til Politihøgskolen for inneværende år, noe som viser at det fortsatt er mange gode studenter å ta av.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [11:54:01]: Det er bra. Da er det fortsatt håp!

Det hadde vært fristende å spørre statsråden i forlengelsen av dette om han oppfatter det slik at politiet klager for mye. Er det sånn at man på en måte krisemaksimerer for å underbygge sin egen situasjon og vanskelighetsgraden i en hverdag som nok er rimelig tøff for enkelte, kanskje spesielt i store distrikter hvor det er få på vakt, eksempelvis i helger og ellers – at man altså forsøker å krisemaksimere for å skape oppmerksomhet rundt sin egen rolle?

I tillegg kunne jeg tenke meg å høre om statsråden, etter at han har redegjort for lovverket, ser behov for å skjerpe lovverket for å gi politiet ytterligere rettigheter og trygghet når de skal utføre jobben sin, herunder også om statsråden kunne tenke seg å se på ad-

gangen til varetektsfengsling når politifolk utsettes for vold.

Statsråd Knut Storberget [11:54:54]: Det var jo mange nye spørsmål i oppfølgingsspørsmålet, som jeg har ett minutt til å svare på. Men jeg tror at hovedkonklusjonen min, knyttet til det som er grunnlaget for selve spørsmålet, er at vi har hjemler både for varetektsfengsling, for straffedømmelse og også for streng sanksjon. De må brukes. Så må påtalemyndigheten vurdere om de er anvendelige i de konkrete tilfellene. Jeg mener at de hjemlene jeg viste til innledningsvis, viser at det er mulig å reagere når det er behov for det.

Så mener jeg også at politiet i Norge ikke klager for mye. Jeg har besøkt hvert eneste politidistrikt i løpet av det siste året, med unntak av Vest-Finnmark. Jeg opplever en veldig positiv stemning når jeg møter politiet, også de tillitsvalgte. Vi opplever faktisk at kriminaliteten i mange distrikter går ned, og at man gjør en veldig god jobb. Jeg registrerer også at man har hatt mange oppslag i media nå knyttet til lønn – noen måneder etter at vi var ferdige med lønnsoppgjøret for politiet – som ikke har vært positive for politiet. Men jeg håper jo at både det lønnsoppgjøret vi har bak oss, og også det framtidige vil bidra til at vi får fram de gode sidene som norsk politi representerer.

Spørsmål 12

Bent Høie (H) [11:56:22]: «I det siste har vi opplevd at politiet i Rogaland politidistrikt ikke har kunnet rykke ut til en rekke oppdrag, som følge av for lav bemanning. Flere helger på rad har politiet måttet avvise oppdrag. Kapasitetsmangelen er åpenbar og dokumentert.

Hvordan vil statsråden løse denne situasjonen?»

Statsråd Knut Storberget [11:56:43]: Innledningsvis vil jeg kort nevne at departementet tidligere hadde den direkte etatsstyringen av det enkelte politidistrikt. Men da Politidirektoratet ble opprettet og politireformen vedtatt av et bredt flertall i Stortinget, innebar dette også vesentlige endringer i den administrative styringen av norsk politi. Etatsstyringsoppgavene for politidistriktene og de fleste særorganene ble delegert til Politidirektoratet, herunder ressursfordelingen og resultatoppfølgingen.

Dette innebærer at politibudsjettet fordeles av Politidirektoratet. Det skjer ut fra en ressursfordelingsmodell basert på en rekke kriterier som er brukt over flere år, relatert til politiets oppgaveløsning, hvor kriminalitetsbekjempelse og trygghet representerer de viktigste områdene.

Hovedutfordringen for politi- og lensmannsetaten nå og en tid framover er mangel på politiutdannet personell. Et direkte svar på representantens spørsmål er at vi ønsker å utdanne flere politifolk. Vi ønsker ikke å gjøre det Høyre gjorde da de satt i regjering i forrige periode, å ha et opptak på Politihøgskolen som lå nede på 240 studenter, noe som vi i dag sliter med. Det er jo de kullene vi mottar nå. Vi ønsker, som spørderen sikkert er klar over, nettopp gjennom det framlagte statsbudsjettet å ha et opp-

tak til neste år på 552 studenter. Det har aldri vært så høyt opptak på Politihøgskolen før. Vi har sakte, men sikkert økt det, så i år og i fjor hadde vi opptak på 432 studenter. Dette er tilnærmet en dobling fra det lave nivået som Bondevik-regjeringen la seg på, og som vil bidra til at framtidige justisministre kanskje i mindre grad vil måtte svare på den typen spørsmål som vi her står overfor. Dette er viktig. Vi trenger flere politifolk i Norge.

Vi tar også sikte på å følge opp bemanningsplanen som ble offentliggjort nå nylig i rapporten «Politiet mot 2020», og budsjettet er et svar på det. Det at man nå skal rekruttere inn 100 nye politistillinger til neste år, er resultatet av det økte opptaket på 360 studenter i det siste året av Bondevik-regjeringen. Vi tar også sikte på å styrke innsatsen for å få flere seniorer til å stå i jobb lenger og også bidra til å «veksle ut» noen sivile, dvs. at sivile kan komme inn og overta noen av de oppgavene politiet i dag ivaretar, noe som gjør at flere politifolk kan komme ut i mer aktiv tjeneste.

Bent Høie (H) [11:59:02]: Den framstillingen som justisministeren kom med, er feil. Tilbakemeldingen fra Rogaland politidistrikt er at de mangler driftsmidler for å kunne bl.a. ansette flere politifolk. Løsningen for dem er ikke at det kommer flere ut av Politihøgskolen, men økte økonomiske ressurser, noe som er vel dokumentert av offentlige utvalg.

Justisministeren sendte et brev den 2. oktober til ordføreren i Stavanger, der det igjen ble skapt usikkerhet om justisministeren står fast på et klart politisk signal til Politidirektoratet om at den skjevfordelingen som nå er mellom de ulike politidistriktene, skal rettes opp. Derfor er det grunnlag nå, på bakgrunn av det brevet justisministeren har sendt til Stavanger kommune, for å spørre justisministeren helt klart og tydelig om det er sånn at justisministeren har gitt et klart signal til Politidirektoratet om at skjevheten skal rettes opp 100 pst.

Statsråd Knut Storberget [12:00:07]: Til spørsmålet om skjevfordeling først: Det er Politidirektoratet som er gitt i oppgave å fordele midlene, etter en modell som jeg beskrev innledningsvis. Det har alltid vært sånn at i den grad det er noen som ligger under i forhold til fordelingsnøkkelen, skal man søke ved økte ressurser å fylle opp, slik at de som ligger etter, faktisk tar igjen de øvrige. Det er en linje vi ikke har tenkt å endre.

Så til det første i spørrerens oppfølgingsspørsmål. Det er slik at jeg er justisminister for hele Norge, ikke bare for Rogaland. Det er helt meningsløst for oss hvis vi rekrutterer flere politifolk til Rogaland ved å ta fra andre distrikter og dermed setter de andre distriktene i en tilsvarende dårlig situasjon. Vi må ha et ansvar for helheten. Det er her jeg mener Høyre gjorde noe uklokt da man satt i regjering, ved å kjøre så lave opptak på Politihøgskolen som man gjorde. Hadde man hatt det opptaket vi nå legger opp til – det som vi har i år og hadde i fjor – hadde vi hatt mer bemanning og også flere å sende til Rogaland.

Bent Høie (H) [12:01:15]: Jeg konstaterer at justisministeren ikke er klar på at denne skjevheten skal rettes opp.

Jeg har et spørsmål i forhold til de 216 mill. kr som nå er satt av i statsbudsjettet til politiet. Hvor stor andel av den potten vil gå til driftsutgifter i de ulike politidistriktene? Altså: Hvor stor andel av de 216 mill. kr vil faktisk bli brukt til å rette opp den skjevheten som vi nå opplever?

Statsråd Knut Storberget [12:01:52]: Jeg kan gjerne svare en gang til på spørsmålet om skjevdeling, hvis det ikke var klart nok. Jeg sa at Politidirektoratet gjennom de siste årene har gjort hva man kan for å reparere denne skjevfordelinga ved å fylle på med friske midler, slik at de som henger etter, tar igjen de andre. Vi har ingen intensjon om å stanse den praksisen til Politidirektoratet.

Når det gjelder spørsmålet om fordeling konkret i distriktene, er jo ikke den startet ennå. Vi starter ikke den før vi har hatt budsjettbehandlinga i Stortinget. Det er jo nettopp for å ivareta de hensyn som spørrener tar opp, om skjevfordeling, men også en del andre forhold, kriminalitetsutvikling og spørsmål om særskilte behov ute, at vi ønsker å se fagdirektoratets anbefaling før vi går til Stortinget og forteller hvor mye det blir på hver enkelt. Det er noe man tradisjonelt gjør etter at budsjettet er vedtatt i Stortinget.

Presidenten: Nå skulle egentlig spørsmål 13 besvares, men på grunn av forsinkelser går Stortinget til spørsmål 16.

Spørsmål 13 vil bli flyttet til sist, etter spørsmål 8.
Spørsmålene 14 og 15 er allerede besvart.

Spørsmål 16

Øyvind Halleraker (H) [12:03:31]: «Jeg viser til mitt spørsmål om utbygging av Lånefjord kraftverk tidligere i år, da statsråden lovet en rask avklaring.

Da det fortsatt ikke er truffet noen avgjørelse, vil jeg spørre statsråden hva som nå hindrer en avgjørelse i saken.»

Statsråd Terje Riis-Johansen [12:03:56]: Statkraft har søkt om tilleggsubbygging i det allerede regulerte og utbygde Høyangervassdraget. NVE anbefaler i sin tilråding at Statkraft gis konsesjon for Eiriksdal kraftverk i Høyanger kommune, som etter NVEs vurdering er det beste alternativet, og det alternativ som Statkraft primært ønsker å bygge ut. Subsidiært søker Statkraft om å bygge Lånefjord kraftverk i Balestrand kommune.

Departementet var på befaring i utbyggingsområdet i september 2007, og i den forbindelse ble det avholdt møte med Høyanger og Balestrand kommuner. I mai i år hadde departementet nye møter med Høyanger og Balestrand kommuner og med Sogn og Fjordane fylkeskommune.

Jeg er opptatt av å utnytte den forbybare vannkraften til vår kraftoppdekning. En slik utnyttelse er særs viktig i en vannstreng som allerede er nytt til vannkraftutbygging.

Samtidig ber jeg om forståelse for at det må foretas en grundig konsesjonsbehandling der alle interesser avveies mot hverandre, basert på et solidt og sikkert faktagrunnlag. Slike avklaringer gjør det nødvendig å bruke den tid som må til for å finne den beste løsningen på utbyggingssaken.

Til slutt: Vi er nå inne i slutfasen av dette konsesjonsarbeidet. Saken vil deretter så raskt som overhodet mulig bli avgjort ved kongelig resolusjon.

Øyvind Halleraker (H) [12:05:32]: Jeg takker for svaret.

Statkraft ville jo først bygge ut mot Lånefjorden, men snudde etter politisk press. Da kan man jo lure på: Hva er det som styrer utbygging av ren fornybar energi? Er det kommunestyre og sterke lokalpolitikere, eller er det kraftpotensialet til fellesskapet?

Det er nemlig dokumentert 193 mer GWh, i tillegg til miljømessige og næringsmessige fordeler, ved å velge Lånefjord-alternativet. Dette er dokumentert med småkraftprosjekter fra Sognekraft.

Er beslutningstakerne klar over framtidig kraftbehov og muligheter for å legge til rette for å tilfredsstille behovet i dette området?

Statsråd Terje Riis-Johansen [12:06:27]: Jeg mener å være særdeles klar over behovet for å få ny kraft, og jeg har også for egen del et betydelig engasjement for å få ny kraft fram. Jeg mener småkraftprosjekter i all hovedsak er glimrende prosjekter. De kombinerer det å tilfredsstille behovet for kraft med næringsutvikling i mange bygdesamfunn. I de aller fleste tilfeller klarer vi også å håndtere det på miljømessig gode måter. Så småkraft er i all hovedsak veldig fornuftige prosjekter.

Når det er sagt, vil jeg ikke gå inn og vurdere de to aktuelle løsningene som representanten Halleraker trekker fram og i og for seg setter opp mot hverandre. Jeg har respekt for den behandlinga som vi nå er midt oppe i. Når saken er avklart gjennom kongelig resolusjon, vil det selvsagt komme fram hva som er mine vurderinger av de ulike forholdene knyttet til dette prosjektet sett opp imot hverandre.

Øyvind Halleraker (H) [12:07:40]: Jeg takker igjen for svaret.

Det er en kjensgjerning at 101 GWh er den tilleggskraften man får tilført ved Lånefjord-alternativet.

Men jeg har et annet tilleggsspørsmål. Det er i Statkrafts og NVEs innstillinger tatt hensyn til miljø, selvsagt. Men er det vurdert at det skal bygges en ny koblingsstasjon som binder 50 mål areal på Dale i Høyanger, og som skal ha linjer opp og ned fra fjellet til den nye 420 kV-linjen Fardal–Ørskog, eller er det bare tatt hensyn til at den eldre linjen skal fjernes?

Statsråd Terje Riis-Johansen [12:08:24]: Som jeg sa i mitt forrige svar, ønsker jeg ikke å gå inn i detaljene i forhold til verken vurderingen av den konkrete søknaden eller eventuelt hva som ligger av tilgrensende problemstillinger knyttet til det. Jeg oppfatter det siste spørsmå-

let som representanten Halleraker tar opp, som definitivt å være av en slik karakter, så det vil jeg ikke si noe om i dag.

Spørsmål 17

Elisabeth Røbekk Nørve (H) [12:09:10]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til olje- og energiministeren:

«Tafjord Kraftnett fikk for to år siden konsesjon for å bygge ny kraftlinje i luftspenn mellom Stordal og Norddal, i randsona til verdsarvområdet Geiranger. Norddal kommune og Verdsarvrådet anket saken, og tidligere statsråd Odd Roger Enoksen har ifølge tidligere ordfører fra Senterpartiet, Arne Sandnes, uttalt at kabling over Valldal bør være kurant.

Kan statsråden gi en god begrunnelse for hvorfor Regjeringen har snudd i saken og nå velger å avvise klagen fra Norddal kommune og Verdsarvrådet?»

Statsråd Terje Riis-Johansen [12:09:52]: Olje- og energidepartementet traff endelig vedtak i denne kraftledningssaken 23. september i år.

Departementets behandling av klagesaken har foregått i tråd med alminnelige forvaltningsregler basert på sakens dokumenter, det som framkom på befaring og møter, og andre relevante innspill departementet er gjort kjent med. Klagernes synspunkter om kabling over Valldalen har vært grundig vurdert sammen med en rekke andre spørsmål. Departementet vurderte fordelene og ulempene ved å legge kraftoverføringen som jordkabel ved kryssingen av Valldalen basert på forvaltningsstrategien for miljø og estetikk i kraftledningssaker som Stortinget har vedtatt.

Departementet kom til at det ikke forelå slike sterke verneinteresser eller store estetiske ulemper at det var grunnlag for at anlegget skulle kables. Kravet om kabling over Valldalen kunne derfor ikke tas til følge.

Når det gjelder klagepunkter om inngrep i randsonen for verdensarvområdet, vurderte departementet særlig landskapsvirkningene av kraftledningen. Selv om det er en viss mulighet for noe silhuettvirkning, vil det etter departementets vurdering under normale forhold være vanskelig å få øye på kraftledningen grunnet den store avstanden som er mellom konsesjonsgitt trasé og verdensarvområdet.

Departementet kom til at den vedtatte løsningen totalt sett ikke ville innbære noen nevneverdig estetisk forverring.

Før Olje- og energidepartementet fattet avgjørelse i klagesaken, ble spørsmålet om verdensarvområdet avklart med Miljøverndepartementet som ansvarlig myndighet for å følge opp UNESCO-saker.

Elisabeth Røbekk Nørve (H) [12:11:34]: Jeg takker for svaret. Jeg registrerer at departementet her har vurdert det slik at dette ikke vil være til skade for verdensarvområdet.

Men jeg har et spørsmål til. I Dagbladet lørdag den 11. oktober kunne vi lese følgende:

«Geirangerfjorden kan bli strøket fra verdensarvlista grunnet kraftlinjer.»

Videre:

«Jeg er bekymret for fjordene våre. Det hviler et stort ansvar på Norge for å bevare dem, sier Kris Endresen ved UNESCO-senteret i Oslo.»

Og videre:

«Kraftledninger i dette området kan føre til strykning av fjordene fra verdensarvlista, slår Trond Taugbøl hos Riksantikvaren fast.»

De sikter til Geirangerfjorden og Nærøyfjorden.

Kan statsråden garantere at kraftlinje i området rundt Geirangerfjorden ikke vil bli bygd på en slik måte at det forårsaker at Geirangerfjorden blir strøket fra UNESCOs verdensarvliste, slik Riksantikvaren og Endresen i UNESCO-senteret frykter?

Statsråd Terje Riis-Johansen [12:12:32]: Jeg er, som jeg tror representanten er kjent med, opptatt av kulturlandskap og det på ulikt vis å jobbe for at vi skal ta vare på det. Jeg mener de verdiene som Geiranger og verdensarvområdet representerer, er vitale verdier som vi skal ta vare på. Så er det slik at det også er en del utfordringer knyttet til det å få kraft fram. Vi ønsker å bygge ut småkraft. Vi har en utfordring i forhold til tilgang på kraft i Midt-Norge. Det er vanskelig å se for seg at vi både kan løse situasjonen i Midt-Norge og få den nye grønne krafta fram, uten at vi også må ha noen nye linjetraseer og noen forsterkninger av kraftnettet.

Så blir det avveininger i den enkelte situasjon med hensyn til bruk av jordkabel, sjøkabel, når vi har behov for linjenett i luft og avgrensingene av det, sett opp mot de viktige kulturlandskapshensynene som vi f.eks. har i Geiranger.

Elisabeth Røbekk Nørve (H) [12:13:50]: Jeg er veldig bekymret for disse fjordene, og jeg håper inderlig at departementet her griper inn og gjør det som er riktig å gjøre når denne linja skal bygges. Når man leser uttalelsene som står i Dagbladet 11. oktober fra både UNESCO-senteret i Oslo og Trond Taugbøl hos Riksantikvaren, blir man bekymret, for her er det personer som faktisk står midt oppe i det og bør vite hva de snakker om. Jeg håper og ber om at statsråden følger denne saken med argusøyne.

Statsråd Terje Riis-Johansen [12:14:32]: Jeg mener det er en relevant og på sett og vis alvorlig sak som representanten tar opp, for det er ikke tvil om at det ligger konflikter i det å skulle føre fram kraft og det å ta vare på områder som representanten her nevner. Det jeg kan love rundt det, er nettopp at argusøyne vil bli brukt, og at fokus på de verdiene som representanten tar opp her knyttet til kulturlandskap, må tillegges sterk vekt når vi skal ha fram nye store kabeltraséer framover. Så vil det, som jeg sa i mitt forrige svar, være vanskelige avveininger som må tas for å kunne kombinere behovet for å få fram grønn og gjerne ny energi og dekke behovet for energi f.eks. i Midt-Norge med nettopp behovet for å ivareta kulturlandskap.

Presidenten: Vi går da tilbake til spørsmål 3.

Spørsmål 3

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Thore A. Nistad til samferdselsministeren, vil bli besvart av olje- og energiministeren på vegne av samferdselsministeren.

Thore A. Nistad (FrP) [12:15:52]: Spørsmålet er egentlig til samferdselsministeren – men det er kanskje litt mer veipenger å hente hos olje- og energiministeren.

«Stamveien E16 mellom Oslo og Bergen er en av Norges viktigste samferdselsårer og eneste sikre helårsåpne forbindelse mellom vest og øst. Nå har det igjen gått ras på E16 i Valdres. Strekningen har ligget klar til utbygging i en skandaløst lang tid. Heller ikke i neste budsjett ligger den inne med midler til utbygging.

Føler statsråden seg bekvem med denne situasjonen?»

Statsråd Terje Riis-Johansen [12:16:27]: Jeg mener jo – aller først – at samferdselsministeren på en glitrende måte på egen hånd har vist nettopp at det er mulig å få fram bevilgninger til vegsektoren, og at vi nå, hvis Stortinget vedtar det svært ambisiøse budsjettforslaget som samferdselsministeren har lagt fram for veg og jernbane for neste år, får mulighet til å løse større og flere utfordringer enn det som har vært tilfellet med de vegbudsjettene som Stortinget tidligere har gått inn på.

Når det gjelder E16, er jeg enig i de vurderingene som representanten Nistad her gjør, i den forstand at E16 spiller en spesiell rolle som hovedstamveg mellom vest og øst. Jeg er glad for at vi i forbindelse med regjeringsskiftet har fått økt bevilgningene til veg slik at vi har fått ferdigstilt eller kommet i gang med de viktige utbyggingsprosjektene på E16 som ligger inne i handlingsprogrammet for perioden 2006–2009. Dette til tross for kraftig prisøkning i markedet og økt behov for bevilgninger til drift og vedlikehold.

Nå i september åpnet samferdselsminister Liv Signe Navarsete strekningen E16 Borlaug–Voldum i Sogn og Fjordane, og om ikke lenge er E16 Wøyen–Bjørum i Akershus ferdig.

Regjeringa har i sitt forslag til budsjett for 2009 lagt opp til igangsetting av alle prosjekt i handlingsprogrammet der tilstrekkelig planavklaring og finansieringsopplegg er på plass. I den forrige regjeringas forslag til NTP for 2006–2015 er det ikke foreslått andre større prosjekt på E16 enn de som er nevnt ovenfor. Samferdselsdepartementet vil komme tilbake til prioriteringene på E16 i forbindelse med stortingsmeldinga om Nasjonal transportplan 2010–2019.

Så gikk det et ras ved Bergsund, ca. 2,5 km sør for Bagn i Sør-Aurdal kommune, mandag 6. oktober omtrent midt på dagen. Tre–fire store blokker falt ned på E16. Vegen ble stengt straks og åpnet igjen tirsdag ettermiddag etter opprydding og rensk. Raset gikk i et område på parsellen Fønhus–Bagn, der det blir vurdert å bygge ny E16 i tunnel. Statens vegvesen arbeider med en revisjon av reguleringsplanen mellom Fønhus og Bagn. I dette arbeidet inngår også en geologisk vurdering av stabiliteten i om-

rådet. Planen er ifølge Statens vegvesen ventet godkjent i løpet av våren 2009. Det er vurdert som aktuelt med delvis bompengefinansiering av prosjektet.

Det er bevilget midler i 2008 til rassikring av E16 på denne strekningen. Arbeid med rensk og sikring av fjellet langs en strekning lenger sør pågår faktisk nå. Statens vegvesen vurderer nå hva raset som gikk 6. oktober, vil medføre av ekstra kostnader til rassikring i tillegg til det arbeidet som allerede er satt i gang.

Thore A. Nistad (FrP) [12:19:39]: Jeg takker for svaret.

Det var jo et svar som forventet, at det er mye midler til vei. Det har vi hørt ganske mange ganger. Men til konkrete E16 i Oppland ligger det overhodet ikke en eneste krone inne i det neste budsjettet.

Det har flere ganger gått ras på den strekningen. Da er mitt spørsmål: Dersom det kommer nye ras med tragisk utgang, hvem er da ansvarlig når det ikke blir gjort noe? Gjentatte ganger har det i dette området vært på nippet til at det har fått tragiske følger.

Statsråd Terje Riis-Johansen [12:20:26]: Jeg mener vel at den inngangen til spørsmålet kanskje er noe spesiell. Vi vet at vi har betydelige utfordringer knyttet til ras i Norge generelt. For egen del presenterte jeg sist tirsdag en samlet plan for ras og skred generelt, hvor vi gjør NVE til etat på dette området. Vi vet at samferdselsetaten og Samferdselsdepartementet bruker betydelige midler hvert år på rassikring. Vi kan aldri gi noen garanti for at ikke slike ting kan skje knyttet til ras. Det viktige er å prioritere tiltak gjennom økonomiske rammer. Vi kjenner alle samferdselsministerens store engasjement på dette området. Rassatsing blir prioritert, og konkret jobbes det nå med rassikring i det området som vi diskuterer.

Når det gjelder E16 og Oppland, vil jeg bare gjenta det jeg sa i mitt første svar: Regjeringa har gjennomført de prosjektene som lå inne i NTP knyttet til E16. De prioriteringene som lå til grunn der, må gjerne representanten Nistad ha meninger om. Men det er de prioriteringene man har valgt å følge.

Thore A. Nistad (FrP) [12:21:47]: Jeg takker for svaret.

Jeg er jo glad for at statsråden vil fokusere på ras, og at det er økte midler til rassikring. Men det hjelper jo så lite for Oppland, når alle pengene går til andre fylker. De andre fylkene har også rettmessig krav på en god del penger, men er det ikke slik at potten bør økes enda mer for å sikre en del av innlandsfylkene, som også er utsatt for ras? Det gjelder ikke bare E16 i Oppland. Vi har også hatt en del ras på rv. 33, Gjøvik–Minnesund, som er en enda større transportetappe både for trailere og vanlige folk. Er ikke statsråden enig i at potten egentlig bør økes enda mer, slik at også innlandsfylkene får noe?

Statsråd Terje Riis-Johansen [12:22:39]: Jeg oppfatter det slik at det er to spørsmål her. Det ene går på den generelle prioriteringa av rasproblematikken. Som jeg

sa i mitt forrige svar, er samferdselsministeren usedvanlig sterkt opptatt av denne rasproblematikken – det kommuniserte hun på tv senest for noen dager siden – og det kommer til å bli jobbet videre med det.

Det andre spørsmålet som blir tatt opp, er knyttet til hvorvidt Oppland får en for liten del av potten, enten det gjelder ras eller vei generelt. Jeg kommer ikke til å gå inn og konkret vurdere de enkelte fylkenes situasjon rundt det, men jeg mener det er viktig å gjenta det faktum at når Stortinget legger prioriteringer til grunn i NTP, er det viktig at det er respekt for de prioriteringene, og at det også fra Samferdselsdepartementet og ministerens side blir prioritert å gjennomføre de prosjektene knyttet til E16 som Stortinget selv har prioritert skal komme først. Og så blir det en ny prosess rundt dette i forbindelse med utarbeidingen av en ny NTP for kommende planperiode.

Presidenten: Det siste spørsmålet som skal besvares, er spørsmål 13.

Spørsmål 13

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [12:24:09]: «Kristent Arbeid Blant Blinde og svaksynte (KABB) driver et offentlig godkjent lydbibliotek. KABB driver også med generell tilrettelegging for synshemmede i kirken. Midlene over statsbudsjettet til KABB har de siste årene dekket om lag 1/3 av kostnadene for å opprettholde lydbiblioteket. I budsjettet for 2009 økes støtten med snaut 8 pst. Støtten til tilrettelegging i kirken justeres ikke.

Mener statsråden at KABB sitt lydbibliotek og tilretteleggingsarbeid er viktig for blinde og svaksynte?»

Statsråd Trond Giske [12:24:43]: Jeg takker for spørsmålet. Svaret er et ubetinget ja.

Staten har ansvar for å gi syns- og lesehemmede et tilbud om kultur- og litteraturopplevelser og deltakelse i religiøst liv. Vi vet at mange svaksynte, og særlig mange eldre, bruker lydbiblioteket til Kristent Arbeid Blant Blinde og svaksynte aktivt. Organisasjonen utgjør, sammen med det statlige Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek, det offentlige bibliotektilbudet til blinde, svaksynte og andre lesehemmede i Norge. De to institusjonene utfyller hverandre. Kristent Arbeid Blant Blinde og svaksynte produserer kristen litteratur, mens Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek produserer mer allmenn litteratur og studielitteratur. Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek har det nasjonale ansvaret innen dette fagområdet for veiledning, produksjon og formidling, og de statlige midlene til tilrettelagte bibliotektenester går derfor i hovedsak til Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek. Kristent Arbeid Blant Blinde og svaksynte utfyller tilbudet fra Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek på en god måte. Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek og Kristent Arbeid Blant Blinde og svaksynte gir til sammen et forsvarlig og godt tilbud til landets lese- og synshemmede, og vi mener at et fortsatt samarbeid er verdifullt.

Kristent Arbeid Blant Blinde og svaksynte får et tilskudd i 2009 på ca. 1,2 mill. kr til drift av sitt lydbiblio-

tek, en økning på 9 pst. fra 2008. I denne økningen er det tatt høyde for antatt høyere vederlagssatser etter at den nye lydbokavtalen mellom staten og rettighetshaverne ble undertegnet på forsommeren 2008.

Det gis også et tilskudd til Kristent Arbeid Blant Blinde og svaksynte over statsbudsjettets kapittel 340 post 71 Tilskudd til kirkelige formål. Tilskuddet, som for 2009 er foreslått til 300 000 kr, gis som generell driftsstøtte til organisasjonen for tilrettelegging av kristen litteratur mv., dvs. organisasjons- og menighetsblader, dåps- og konfirmasjonsmateriell, informasjonstjenester m.m. for blinde og svaksynte.

I tillegg til økningen i bevilgningen til Kristent Arbeid Blant Blinde og svaksynte foreslår Regjeringen å øke Norsk lyd- og blindeskriftbiblioteks bevilgning med 4,5 mill. kr neste år. Det innebærer at vi har økt bevilgningen med over 7,5 mill. kr siden vi overtok regjeringskontorene. Så dette er et arbeid vi prioriterer høyt.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [12:27:20]: Jeg takker for svaret.

Jeg er veldig glad for å være i dialog med statsråden om dette viktige tilbudet og for dette ubetingede ja som statsråden legger til grunn.

For mange av oss er det en glede å krype inn i bokens verden. For synshemmede, som ikke kan nyttiggjøre seg vanlig bibliotek, er det viktig at vi har Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek og KABB.

Det er slik at NLB lener seg på KABB når det gjelder religiøs litteratur. De har et godt samarbeid for å utøve det som NLB har i sine vedtekter, der det bl.a. heter at NLB skal «skaffa fram og halde ved like eit variert tilbod av litteratur i blindeskrift og lydbøker». Jeg håper at statsråden er enig i den forståelsen som NLB har i forhold til KABB – at de lener seg på KABB og må ha et godt samarbeid – og at det kan gi seg utslag i en økning i de budsjetttrammer som KABB og NLB skal jobbe innenfor, for det er bare ved økt bevilgning de klarer å ivareta dette viktige arbeidet.

Statsråd Trond Giske [12:28:35]: Jeg er glad for representantens sterke engasjement for dette temaet. Littera-

tur, leseopplevelser, skal være for alle, ikke for de få. Det at man har mulighet også om man er svaksynt eller blind, er viktig, og dette tilbudet legger til rette for det.

Det løftet vi gjør spesielt for Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek i 2009, er stort. Det er en del av Kulturløftet. Det å legge til rette for kunst- og kulturopplevelser for alle grupper er en meget sterk bærebjelke i den satsingen. En økning på 9 pst. i 2009 til Kristent Arbeid Blant Blinde og svaksynte er jo en stor prosentvekst, selv om beløpene ikke blir så store. Innenfor Kulturløftet er det absolutt rom for også denne type satsing.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [12:29:28]: Jeg takker for svaret.

Statsråden er inne på at det ikke er store beløp vi snakker om – ja, det er en prosentvis økning på 11 og 9. Men når KABB i budsjettforslaget for 2009 skal ha 1,3 mill. kr og de selv sier at de trenger 2,8 mill. kr, er det skarve 1,5 mill. kr det står om for å kunne utgi 60 nye titler i 2009. Det er et viktig tilbud, det er vi enige om.

Spørsmålet er hvorfor staten ikke kan være med og bidra litt mer slik at vi klarer å få produsert disse 60 titlene, uten at dette må tas fra innsamlede midler, slik driften i dag legger opp til.

Statsråd Trond Giske [12:30:17]: Virkeligheten er jo at i statsbudsjettet for 2009 får satsingen på dette området en økning på nesten 5 mill. kr. Men hovedvekten av satsingen går til Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek, delvis fordi de har hele bredden av litteratur, men også fordi nye avtaler om vederlag gjør at vi må gjøre et formidabelt løft i 2009. Det var det løftet som var viktigst å gjøre. Vi fant likevel rom for en meget god prosentvis økning for Kristent Arbeid Blant Blinde og svaksynte, og dette vil være et område som vi er bevisste på også framover.

Regjeringen kommer med en melding om biblioteksektoren til vinteren. Det å tilrettelegge for ulike grupper vil være en viktig integrert del av den strategi og de handlingsplaner som vil følge av den meldingen.

Presidenten: Da er dagens kart ferdigbehandlet. Ønsker noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.31.
